

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI**

**TÜRK HALK KÜLTÜRÜNDE BİR DÖNEM MODASI
DUVAR HALILARI (YOZGAT İLİ ÇAYIRALAN İLÇESİ
EVCİLER KÖYÜ 20. YÜZYIL ÖRNEKLERİ)**

**Hazırlayan
Nihal ŞAHİNER**

**Danışman
Doç. Dr. Aslı SAĞIROĞLU**

Yüksek Lisans Tezi

Temmuz 2024, KAYSERİ

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI

TÜRK HALK KÜLTÜRÜNDE BİR DÖNEM MODASI
DUVAR HALILARI (YOZGAT İLİ ÇAYIRALAN İLÇESİ
EVCİLER KÖYÜ 20. YÜZYIL ÖRNEKLERİ)

Hazırlayan
Nihal ŞAHİNER

Danışman
Doç. Dr. Aslı SAĞIROĞLU

Yüksek Lisans Tezi

Temmuz 2024, KAYSERİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Nihal ŞAHİNER

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Anabilim Dalı : Sanat Tarihi

Program Adı : Yüksek Lisans

Tez Başlığı : Türk Halk Kültüründe Bir Dönem Modası Duvar Halıları (Yozgat İli Çayralan İlçesi Evciler Köyü 20. Yüzyıl Örnekleri)

Yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının a) Giriş, b) Ana bölümler ve c) Sonuç kısımlarından oluşan (Kapak, Önsöz, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) toplam 115 sayfalık kısmına ilişkin 05/06/2024 tarihinde **Turnitin** intihal programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre tezin benzerlik oranı: **% 14'** tür.

Filtrelemeye **alıntılar dahil** edilmiştir. Filtrelemede **yedi (7) kelimedenden daha az** örtüşme içeren metin kısımları hariç tutulmuştur.

Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez İntihal Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim. 05/06/2024

Danışman: Doç. Dr. Aslı SAĞIROĞLU

Öğrenci: Nihal ŞAHİNER

KILAVUZA UYGUNLUK

“Türk Halk Kültüründe Bir Dönem Modası Duvar Halıları (Yozgat İli, Çayıralan İlçesi, Evciler Köyü 20. Yüzyıl Örnekleri)” başlıklı Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlanmıştır.

Hazırlayan

Nihal ŞAHİNER

Danışman

Doç. Dr. Aslı SAĞIROĞLU

Sanat Tarihi ABD Başkanı

Prof. Dr. Sultan Murat TOPÇU

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Doç. Dr. Aslı SAĞIROĞLU ARSLAN danışmanlığında **Nihal ŞAHİNER** tarafından hazırlanan “**Türk Halk Kültüründe Bir Dönem Modası Duvar Halıları (Yozgat İli Çayıralan İlçesi Evciler Köyü 20. Yüzyıl Örnekleri)**” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü **Sanat Tarihi** Anabilim Dalı’nda **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

17/05/2024

JÜRİ:

Danışman	:Doç. Dr. Aslı SAĞIROĞLU	İmza
Üye	:Dr. Öğr. Üyesi Eyüp POLAT	İmza
Üye	:Dr. Öğr. Üyesi Serap ERÇİN KOÇER	İmza

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun /.../..... tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

..... /...../

Prof. Dr. Atabey KILIÇ

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

“Türk Kültüründe Bir Dönem Modası Duvar Halıları (Yozgat Çayıralan Evciler Köyü 20. Yüzyıl Örnekleri)” adlı tezde bu konunun seçilmesinin sebebi eserlerin daha önce hiç çalışılmamış olması ve bahsi geçen duvar halılarının bir katalog altında toplanması ile sonraki yıllarda yapılacak olan çalışmalara katkıda bulunulmak istenilmesidir. Bu tez konusunu belirlenmesinde bana yol gösteren, tez çalışmasının her aşamasında, gerek maddi gerek manevi desteğini hiçbir zaman esirgemeyen saygı değer tez danışmanım ve manevi ablam Doç. Dr. Aslı SAĞIROĞLU’na teşekkürü bir borç bilirim. Sanat Tarihi bölümünde eğitime başladığım günden bu yana desteklerini esirgemeyen hocalarım Prof. Dr. Sultan Murat TOPÇU’ya, Prof. Dr. Nilay ÇORAĞAN’a, Prof Dr. Celil ARSLAN’a, Doç. Dr. Remzi AYDIN’a, Dr. Öğr. Üyesi Eyüp POLAT’a, Dr. Öğr. Üyesi Derya GÜNERİ ve Arş. Gör. Dr. İsrail MUTLU’ya teşekkür ederim. Çalışma esnasında tüm sıkıntılarında desteklerini esirgemeyen meslektaşlarım Uzm. Sanat Tarihçisi Tuğba BAĞBAŞI’na ve Uzm. Sanat Tarihçisi Hikmet KARAASLAN’a ayrıca teşekkür ederim. Arazi çalışmam sırasında evlerinin kapısını sonuna kadar açan Evciler Köyü halkına ve muhtarlarına sonsuz teşekkür ederim. Bir telefon uzağında, ricamla bana her türlü yardımı esirgemeyen Kayseri Arkeoloji Müzesi Uzmanı İsmail Ergün AYDOĞDU’ya da minnettarım. Duvar halıları hakkında detaylı bilgiler edinmemi sağlayan Habip YILDIZ beyefendiye teşekkür ediyorum.

Ayrıca bütün eğitim hayatım boyunca maddi, manevi desteklerinin yanı sıra arkamda dağ gibi duran ailem; canım babam Metin ŞAHİNER ve canım annem Aysel ŞAHİNER’e, her zaman ellerinden geldiğinin daha da fazlasını yapan, her türlü kahrımı çeken ablalarım Zeliha ŞAHİNER KOCAER’e ve Hilal ŞAHİNER’e, “Ankara’ya gitmem gerek dediğimde hadi yarın gidelim deyip” benimle kütüphane kütüphane gezen abim Hüseyin KOCAER’e, tezimi yazarken güzel sözleri ile beni mutlu eden kardeşim Mehmet Ali ARSLAN’a ve bilgisayar başına geçtiğimde gülerek gelen canım yeğenim Mustafa Kemal KOCAER’e sonsuz minnetle...

Nihal ŞAHİNER Kayseri, 2024

**TÜRK HALK KÜLTÜRÜNDE BİR DÖNEM MODASI DUVAR HALILARI
(YOZGAT İLİ ÇAYIRALAN İLÇESİ EVCİLER KÖYÜ 20. YÜZYIL
ÖRNEKLERİ)**

Nihal ŞAHİNER

**Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi, Temmuz 2024
Danışman: Doç. Dr. Aslı SAĞIROĞLU**

ÖZET

Halı, evlerin tabanlarında veya duvarlarında süs unsuru olarak kullanılmış ve ısı yalıtımında da tercih edilmiştir. Türkler; Orta Asya'dan itibaren daha çok yarı göçebe topluluklar oluşturdukları için dokudukları halılarını sürekli göçtükleri yerlere yanlarında taşımışlardır. Anadolu'ya getirdikleri taşınabilir kültür varlıkları olan halı dokumacılığı; geçmişten günümüze kadar devam ettirilerek; geleneğin devamı sağlanmıştır. Teknolojinin gelişmesiyle el dokuması halılarının yerini makine dokuması halılar almıştır. Anadolu'da halk sanatı ürünlerinin üretildiği merkezlerden biri de Yozgat İlidir. Yozgat İli halı dokuma ürünleri arasında duvar halıları da yer almaktadır ve özellikle 20. yüzyıl başından itibaren duvar halılarının köylerde kullanımı oldukça yaygınlaşmıştır.

Tezin amacı; Evciler Köyü'nde tarafımızdan şahısların evlerinde yer alan ve tespit edilen 48 adet halının envanterinin çıkarılmasıdır. Eserlerin kataloğunun çıkarılması ileriki yıllarda yapılacak olan çalışmalara bir ön araştırma oluşturmaktadır. Böylece yıllar geçtikçe yıpranan ve kaybolan bu kültür varlıklarını gelecek kuşaklara tanıtıp, aktarmak tezin esas amacını oluşturmaktadır.

Bu yüksek lisans tezi, Giriş ve Sonuç dahil olmak üzere beş ana bölümden oluşmaktadır. İkinci bölümde Türk Kültür ve sanatında duvar halısı, üçüncü bölümde katalog yer almaktadır. Tezin kataloğunda 48 duvar halısı detaylı olarak tanıtılmış, dördüncü bölümde ise değerlendirme yapılmıştır.

Bu Yüksek Lisans tezi, dönem modası haline gelen duvar halılarının Türk kültürü ve el sanatlarındaki önemini ve yerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yozgat, Duvar Halısı, El Sanatı, Dokuma

**PERIOD FASHION IN TURKISH FOLK CULTURE WALL CARPET
(YOZGAT PROVINCE ÇAYIRALAN DISTRICT EVCILER VILLAGE 20TH
CENTURY EXAMPLES)**

Nihal ŞAHİNER

**Erciyes University, Graduate School of Social Sciences
Master's Thesis, July 2024
Supervisor: Assoc. Prof. Ash SAĞIROĞLU**

ABSTRACT

Carpet was used as an ornamental element on the floors or walls of houses and was also preferred for thermal insulation. The Turks; Since they formed mostly semi-nomadic communities starting from Central Asia, they carried the carpets they wove with them to the places they migrated to. Carpet weaving, the portable cultural assets they brought to Anatolia; continuing from past to present; The continuation of the tradition was ensured. With the development of technology, hand-woven carpets have been replaced by machine-woven carpets. One of the centers where folk art products are produced in Anatolia is Yozgat Province. Tapestries are also among the carpet weaving products of Yozgat Province, and especially since the beginning of the 20th century, the use of tapestries has become quite widespread in the villages.

The purpose of the thesis; It is the inventory of 48 carpets found in people's homes in the Eviler Village. Cataloging the works constitutes a preliminary research for the studies to be carried out in the coming years. Thus, the main purpose of the thesis is to introduce and transfer these cultural assets, which are worn and lost over the years, to future generations.

This master's thesis consists of five main chapters, including Introduction and Conclusion. In the second part, there are tapestries in Turkish Culture and art, and in the third part, the catalogue. In the thesis catalogue, 48 tapestries are introduced in detail and an evaluation is made in the fourth chapter.

This Master's thesis examines the Turkish culture and handicrafts of tapestries, which became the fashion of the period. It aims to determine its importance and place in arts.

Keywords: Yozgat, Tapestry, Handicraft, Weaving

İÇİNDEKİLER

TÜRK HALK KÜLTÜRÜNDE BİR DÖNEM MODASI DUVAR HALILARI (YOZGAT İLİ ÇAYIRALAN İLÇESİ EVCİLER KÖYÜ 20. YÜZYIL ÖRNEKLERİ)

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
TEZ ÖZGÜNLÜK SAFYASI.....	ii
KILAVUZA UYGUNLUK	iii
KABUL VE ONAY TUTANAĞI	iv
ÖN SÖZ	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	x
FOTOĞRAF GRAFLAR LİSTESİ	xii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRK SANATI ve KÜLTÜRÜNDE DUVAR HALISI

1.1. Duvar Halısının Kökeni ve Gelişimi	11
1.1.1. Türkiye’de Duvar Halıları	12

İKİNCİ BÖLÜM

KATALOG

2.1. Figüratif Süslemeli Duvar Halıları	26
2.2. Bitkisel Süslemeli Duvar Halıları	70
2.3. Mimari Süslemeli Duvar Halıları	98

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DEĞERLENDİRME

3.1. Malzeme	122
3.2. Süsleme.....	123
3.2.1. Geometrik Süsleme.....	123
3.2.1.1. Kare	124
3.2.1.2. Zencirek	124
3.2.1.3. Yıldız	124

3.2.1.4. Ay	124
3.2.1.5 Daire	125
3.2.2.Bitkisel Süsleme	125
3.2.2.1. Çiçek.....	125
3.2.2.2. Yaprak ve Kıvrık Dallar	125
3.2.2.3.Ağaç.....	126
3.2.3. Figüratif Süsleme.....	126
3.2.3.1. İnsan	126
3.2.3.2. Hayvan.....	126
3.2.3.2.1. Geyik	127
3.2.3.2.2. Tavus kuşu.....	127
3.2.3.2.3. Aslan.....	127
3.2.3.2.4. Kaplan.....	128
3.2.3.2.5. Maymun.....	128
3.2.3.2.6. Fil.....	128
3.2.3.2.7. At	128
3.2.4. Mimari Süsleme.....	129
3.2.4.1. Dini Mimari	129
3.2.4.2. Sivil Mimari.....	129
3.2.5. Günlük Kullanım Eşyaları	130
SONUÇ	139
KAYNAKÇA.....	141

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	: Anabilim Dalı
Bkz	: bakınız
cm	: santimetre
ERÜ	: Erciyes Üniversitesi
km	: kilometre
MSGSÜ	: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
TDK	: Türk Dil Kurumu
yy	: Yüzyıl

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3. 1. Duvar Halısı Malzeme, Teknik ve Yazı Tablosu 1	131
Tablo 3. 2. Duvar Halısı Malzeme, Teknik ve Yazı Tablosu 2	148
Tablo 3. 3. Duvar Halısı Geometrik Süsleme Tablosu 1	149
Tablo 3. 4. Duvar Halısı Geometrik Süsleme Tablosu 2	150
Tablo 3. 5. Duvar Halısı Bitkisel Süsleme Tablosu 1	151
Tablo 3. 6. Duvar Halısı Bitkisel Süsleme Tablosu 2	152
Tablo 3. 7. Duvar Halısı Figüratif Süsleme Tablosu 1	153
Tablo 3. 8. Duvar Halısı Figüratif Süsleme Tablosu 2	154

FOTOĞRAF LİSTESİ

Fotoğraf 1. Çukurören Köyü Uydu Görüntüsü	22
Fotoğraf 2. Evciler Köyü Uydu Görüntüsü	23
Fotoğraf 3. Gülderesi Köyü Uydu Görüntüsü	23
Fotoğraf 4. Karaazap Köyü Uydu Görüntüsü.....	24
Fotoğraf 5. Evciler Köyü Genel Görünüm	24
Fotoğraf 6. Dokuma Kilim ve Berdi Yastık	26
Fotoğraf 7. Duvarda Kullanılan Dokuma Kilim	26
Fotoğraf 1.1. Orta Asya Otağı	29
Fotoğraf 1.2. Pazırık Halısı	30
Fotoğraf 1.3. Selçuklu Konya Halısı	31
Fotoğraf 1.4. Sina (İran) Düğümü ve Gördes (Türk) Düğümü	31
Fotoğraf 1.5. Osmanlı Dönemi Beyaz Zeminli Uşak Halısı	32
Fotoğraf 1.6. Dokuma Tezgâhı.....	33
Fotoğraf 1.7. Üretim Yeri İsmi Yazılı Olan Bir Duvar Halısı Örneği	35
Fotoğraf 1.8. Geyik Motifli Duvar Halısı.....	36
Fotoğraf 1.9. Tavus Kuşu Motifli Duvar Halısı	37
Fotoğraf 1.10. Aslan Motifli Duvar Halısı	37
Fotoğraf 1.11. Saraydan Kız Kaçırma Motifli Duvar.....	38
Fotoğraf 1.12. Kahveci Güzeli Motifli Duvar Halısı	38
Fotoğraf 1.13. Dansöz Motifli Duvar Halısı	39
Fotoğraf 1.14. İstanbul Motifli Duvar Halısı.....	39
Fotoğraf 1.15. Kâbe Motifli Duvar Halısı	40
Fotoğraf 1.16. Atatürk Motifli Duvar Halısı	40
Fotoğraf 1.17. El Dokuması Selimiye Camii Duvar Halısı.....	41
Fotoğraf 2.1. 1 Numaralı Duvar Halısı.....	43
Fotoğraf 2.2 2 Numaralı Duvar Halısı.....	45
Fotoğraf 2.3. 3 Numaralı Duvar Halısı.....	47
Fotoğraf 2.4. 4 Numaralı Duvar Halısı.....	49
Fotoğraf 2.5. 5 Numaralı Duvar Halısı.....	51
Fotoğraf 2.6. 6 Numaralı Duvar Halısı.....	53
Fotoğraf 2.7 7 Numaralı Duvar Halısı.....	55

Fotoğraf 2.8. 8 Numaralı Duvar Halısı.....	57
Fotoğraf 2.9. 9 Numaralı Duvar Halısı.....	59
Fotoğraf 2.10. 10 Numaralı Duvar Halısı.....	61
Fotoğraf 2.11. 11 Numaralı Duvar Halısı.....	63
Fotoğraf 2.12. 12 Numaralı Duvar Halısı.....	65
Fotoğraf 2.13. 13 Numaralı Duvar Halısı.....	67
Fotoğraf 2.14. 14 Numaralı Duvar Halısı.....	69
Fotoğraf 2.15. 15 Numaralı Duvar Halısı.....	71
Fotoğraf 2.16. 16 Numaralı Duvar Halısı.....	73
Fotoğraf 2.17. 17 Numaralı Duvar Halısı.....	75
Fotoğraf 2.18. 18 Numaralı Duvar Halısı.....	77
Fotoğraf 2.19. 19 Numaralı Duvar Halısı.....	79
Fotoğraf 2.20. 20 Numaralı Duvar Halısı.....	81
Fotoğraf 2.21. 21 Numaralı Duvar Halısı.....	83
Fotoğraf 2.22. 22 Numaralı Duvar Halısı.....	85
Fotoğraf 2.23. 23 Numaralı Duvar Halısı.....	717
Fotoğraf 2.24. 24 Numaralı Duvar Halısı.....	739
Fotoğraf 2.25. 25 Numaralı Duvar Halısı.....	91
Fotoğraf 2.26. 26 Numaralı Duvar Halısı.....	93
Fotoğraf 2.27. 27 Numaralı Duvar Halısı.....	95
Fotoğraf 2.28. 28 Numaralı Duvar Halısı.....	97
Fotoğraf 2.29. 29 Numaralı Duvar Halısı.....	99
Fotoğraf 2.30. 30 Numaralı Duvar Halısı.....	101
Fotoğraf 2.31. 31 Numaralı Duvar Halısı.....	103
Fotoğraf 2.32. 32 Numaralı Duvar Halısı.....	105
Fotoğraf 2.33. 33 Numaralı Duvar Halısı.....	107
Fotoğraf 2.34. 34 Numaralı Duvar Halısı.....	109
Fotoğraf 2.35. 35 Numaralı Duvar Halısı.....	111
Fotoğraf 2.36. 36 Numaralı Duvar Halısı.....	113
Fotoğraf 2.37. 37 Numaralı Duvar Halısı.....	115
Fotoğraf 2.38. 38 Numaralı Duvar Halısı.....	117
Fotoğraf 2.39. 39 Numaralı Duvar Halısı.....	119

Fotoğraf 2.40. 40 Numaralı Duvar Halısı.....	121
Fotoğraf 2.41. 41 Numaralı Duvar Halısı.....	123
Fotoğraf 2.42. 42 Numaralı Duvar Halısı.....	125
Fotoğraf 2.43. 43 Numaralı Duvar Halısı.....	127
Fotoğraf 2.44. 44 Numaralı Duvar Halısı.....	129
Fotoğraf 2.45. 45 Numaralı Duvar Halısı.....	131
Fotoğraf 2.46. 46 Numaralı Duvar	133
Fotoğraf 2.47. 47 Numaralı Duvar Halısı.....	135
Fotoğraf 2.48. 48 Numaralı Duvar Halısı.....	137

GİRİŞ

Konunun Tanımı, Amacı, Sınırları ve Önemi

Çalışmanın konusu Yozgat ili, Çayıralan İlçesi, Evciler Köyü'nde bulunan Cumhuriyet Dönemi (20. yüzyıl) duvar halılarıdır. Duvar halılarının kendi içerisinde sınıflandırılması yapılmış, en belirgin özelliklere sahip duvar halıları kataloğa dâhil edilmiştir.

Evciler Köyü ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde köyün tarihi, el sanatları gibi birçok somut eserin yanı sıra gelenek-görenekleri de konu alan kültürel çalışmalar yapılmasına rağmen; yöreye ait duvar halıları ile ilgili şüana kadar yapılan herhangi bir bilimsel çalışma bulunmamaktadır.

Evciler Köyü'nde yer alan; bir dönem modası olarak kullanımı oldukça yaygın bir kültür ürünü olarak değerlendirilebilecek olan duvar halıları eski önemini kaybederek, eskicilere satılmış, sandıklara kaldırılmış hatta bazıları ne yazık ki çöpe atılmışlardır. Bu tez çalışması ile bölgenin yerel ve kültürel mirasının bir parçası olan duvar halıları kaldırıldıkları yerlerden çıkarılarak; bölge kültürüne yeniden kazanımı hedeflenmiştir. Ayrıca bu sanat eserlerinin envanterlenip bilim dünyasına tanıtılması da amaçlanmıştır.

Evciler Köyü 20. yy. modası duvar halılarını konu alan çalışma kapsamında mevcut yayınlar taranarak literatür araştırması yapılmıştır. Türk halı sanatıyla ilgili genel yayınlara ulaşılmıştır. Bu tez çalışmasında köylerde yapılan alan araştırması sonucunda 48 duvar halısı tespit edilmiş ve kataloğa dâhil edilmiştir.

Çalışmada duvar halılarının kökeni, gelişimi ve süslemeleri ile sınırlandırılmıştır. Araştırma kapsamında ele alınan eserlerin hepsi Cumhuriyet Döneminin ikinci yarısına (1950-1980) ait halılardır.

Günümüzde duvar halılarının hiçbir şekilde kaydı olmaması ve unutulmaya yüz tutmasından dolayı kayıt altına alınıp belgelenmesi büyük önem arz etmektedir. Duvar halılarının malzeme, süsleme bakımından ele alınıp incelenmesi, sanat tarihi açısından oldukça dikkate değer bir husustur. Bu bağlamda konu derinlemesine araştırılarak, duvar halılarının bugün ki durumu tespit edilmiştir.

Konuyla İlgili Kaynaklar

Evciler Köyü duvar halıları ilgili doğrudan bir bilimsel çalışma bulunmaması nedeniyle Türk halı sanatı, Türk el sanatları gibi konuyla ilgili yardımcı olabilecek çalışmalar incelenmiştir. Türk Halı sanatıyla ilgili yapılan çalışmalarda; halıların motifleri genel olarak değerlendiren ve malzemeye bağlı olarak inceleyen araştırmalar yoğunlukta olmasına rağmen doğrudan duvar halılarını konu edinen kaynakların literatürde yer almaması dikkat çekicidir. Bu yüksek lisans tezinin literatürdeki bu eksikliği kısmen de olsa giderebilecek bir ön çalışma olduğu düşünülebilir.

Literatürde daha çok Avrupa’da bulunan “tapestry¹” ve” goblen²” el sanatları üzerine yapılan çalışmalar yer almasına karşın Türk duvar halıları ile ilgili olarak günümüze kadar sınırlı araştırma yapılmıştır. Duvar halıları hakkında araştırmaların başında, İdil AKBOSTANCI’nın “Yapıldıkları Dönemin Uygarlık Yansıması Duvar Halıları”, “Tapestry (Duvar Halısı)” adlı eserleri gelir³. Bu eserlerde duvar halılarının nerede ve ne zaman ortaya çıktığı, freskolardan örnek alınıp dokunmaları ile ortaya çıkmasından başlamaları hakkında bilgiler verilmiştir. Bir diğer önemli çalışma ise araştırmacı, Leyla ŞENTÜRK VARLIK’ın “Çağdaş Perspektifte Duvar Halısının Resim Sanatındaki Yeri”⁴ isimli yüksek lisans tezinden yararlanılmıştır. Bu kaynaktan duvar halısının; Duvar resimlerinden başlayarak, Avrupa’da ki üretimine kadar ki süreçten bahsetmektedir⁵.

¹ Tapestry: Avrupa’da kullanılan duvar halısına verilen isimdir.

² Goblen: Duvar halısında kullanılan dokuma tekniğidir.

³ İdil Akbostancı, “Tapestry (Duvar Halıları)”, *Ev Tekstili Dergisi*, XXIII, 42-45.

⁴ İdil Akbostancı, “Yapıldıkları Dönemin Uygarlık Yansıması Duvar Halıları”, *Tombak Dergisi*, XXXI, (İstanbul:2000): 40-45.

⁵ Leyla Şentürk Varlık, “Çağdaş Perspektifte Duvar Halısının Resim Sanatındaki Yeri”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, 1993)

Halı sanatı üzerine yazılan kaynakların büyük bir bölümü ise şunlardır: Zuhal TÜRKTAS ve Nihal DEMİRTAŞ GÜNEL'in "Artvin Şavşat Camii Tasvirli Duvar Kilimleri" adlı makalelerinde 1961-1963 yılları arasında dokunmuş cami tasvirli duvar halılarından bahsederek, Artvin'de 1960'lı yıllarda duvar halısı kullanımı hakkında bilgi edinilmektedir⁶. Oktay ASLANAPA'nın "Türk Sanatı"⁷ adlı eserinde Türk halılarından kısaca bahsederken, "Türk Halı Sanatının Bin Yılı"⁸ adlı eserinde ise daha detaylı anlatarak tüm halı kullanımına dikkat çekmiştir ve Oktay ASLANAPA'nın Yusuf DURUL ile kaleme aldığı "Selçuklu Halıları" adlı kitabında halı tekniğinden, kullanılan boyalara kadar çeşitli şehirlerden Selçuklu halılarını ele almıştır⁹. Münevver ÜÇER ve Kaya ÜÇER'in "İstanbul'un 100 Motifi" adlı eserinde hayvansal, bitkisel ve geometrik motifleri ile ilgili yapılmış çalışmalardandır¹⁰. Yaşar ÇORUHLU'nun "Türk Sanatında Hayvan Sembolizmi" kitabında yırtıcı hayvanları tek tek ayrı başlıklar altında incelemiştir¹¹. Ersel ÇAĞLITÜTÜNCÜGİL'in "Cami Tasvirli Yahyalı (Kayseri) Halıları" adlı makalesinde Yahyalı halıları üzerine dokunan cami tasvirlerini ele alarak kullanım yerleri hakkında, dokuma tekniklerinden bahsedilmiştir¹². Beyhan KARAMAĞARALI'nın "Halı Sanatı Üzerine" adlı makalesinde Pazırık halısından, İzmir, Çanakkale halılarına da değinilmiştir¹³ yine Beyhan KARAMAĞARALI'nın "Ejder ve Lotus Motifinin Halı Seccadelerdeki İkonografisi" makalesinde ejder ve lotusun geçtiği halıdan mezar taşına kadar değinmiştir¹⁴.

Şerare YETKİN "Yeni Bulunan Hayvan Figürlü Halıların Türk Halı Sanatında ki Yeri" makalesinde iki hayvan figürlü halıdan detayları ile bahsetmiştir ve bunun yanı sıra o

⁶ Zuhal Türктаş, Nihal Demirtaş Günel, "Artvin Şavşat Camii Tasvirli Duvar Kilimleri", *Ariş Dergisi*, XVII, (2020): 102-119

⁷ Oktay Aslanapa, *Türk Sanatı*, (Remzi Kitabevi, 2016)

⁸ Oktay Aslapa, *Türk Halı Sanatının Bin Yılı*, (İnkılap Kitabevi, 2005)

⁹ Oktay Aslanapa, Yusuf Durul, *Selçuklu Halıları*, (Ak Yayınları, 1973), 13-66

¹⁰ Münevver Üçer, Kaya Üçer, *İstanbul'un 100 Motifi*, (İstanbul Büyükşehir Belediyesi (Kültür A.Ş.) Yayınları, 2018)

¹¹ Yaşar Çoruhlu, *Türk Sanatında Hayvan Sembolizmi*, (Kömen Yayınları, 2014)

¹² Ersel Çağlitütüncügil, "Cami Tasvirli Yahyalı (Kayseri) Halıları", *Erdem Dergisi*, X/28, (1999), 87-94

¹³ Beyhan Karamağaralı, "Halı Sanatı Üzerine", *Türk Soylu Halkların Halı, Kilim Ve Cicim Sanatı Uluslararası Bilgi Şöleni Bildirileri*, (Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 1996), 175-186

¹⁴ Beyhan Karamağaralı, "Ejder Ve Lotus Motifinin Halı Seccadelerdeki İkonografisi", *Ariş Dergisi*, IV (1998), 32-39

halıların hayvan ve bitkisel motifleri hakkında da bilgi vermiştir¹⁵. Şerare YETKİN'in bir diğer eseri ise "Türk Halı Sanatı"¹⁶ bu eserinde Selçuklu halı motiflerinden başlayıp Osmanlı dönemi halı motiflerinden söz etmiştir ve yine Şerare YETKİN'in "Türk Halı Sanatında Bir Teknik Özellik"¹⁷ adlı makalesinde halılarda kullanılan düğümlere değinmiştir.

Geleneksel duvar halısı hakkından sınırlı kaynak bulunması dolayısıyla önemli kaynaklardan biri olan Pınar ALKAÇ'ın "Geleneksel Duvar Halılarının Resimlerde Yorumlanması" adlı yüksek lisans tezinde Türk halı, kilim sanatını da ele alarak dokuma resim sanatına geçip detaylıca ele almıştır¹⁸.

Evciler Köyü'nün tarihi ve kültürünü ele alan yazılı kaynaklardan olan eski Evciler Belediyesi başkanı Ahmet DEMİRER'in "Bütünleşen Evciler" kitabıdır¹⁹. Kitap köyün tarihine kısa değinerek, gelenek ve göreneklerini de ele alan tek yazılı kaynaktır. Bunun yanı sıra köyde yaşayan, yaşlı insanlar ile mülakat yapılarak köyün tarihine ekleme yapılmıştır.

Uygulanan Metod Üzerine

Bu tez çalışmasında en başta izlenen yöntem literatür çalışmasıdır. Çalışmanın öncelikle konusu belirlenmiş olup; köyde ki evler tek tek gezilip; duvar halıları incelenerek tespit edildiği, tez çalışması için uygun olup olmadığına karar verilerek ve plan oluşturularak çalışmalara başlanılmıştır. Tezin konusu belirlendikten sonra konu ile ilgili kaynak taraması yapılmış bu kaynaklardan bilgi fişi ve bibliyografya hazırlanmıştır. Kaynak taraması için Ankara Milli Kütüphane, Ankara Millet Kütüphanesi'nde kaynak araştırması yapılmış ve sonrasında Erciyes Üniversitesi Kadir Has Merkez Kütüphanesi, Erciyes Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanesi'nde, Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kütüphanesi'nde, Kayseri Melikgazi Belediyesi Akıl Küpü Kütüphanesi'nde inceleme yapılarak konu ile ilgili birçok kaynak elde edilmiş ve değerlendirmeye alınmıştır.

¹⁵ Şerare Yetkin, "Yeni Bulunan Hayvan Figürlü Halıların Türk Halı Sanatında Ki Yeri", *Sanat Tarihi Yıllığı*, V (1973), 291-307

¹⁶ Şerare Yetkin, *Türk Halı Sanatı*, (Tisamat Basım Sanayii, 1991)

¹⁷ Şerare Yetkin, "Türk Halı Sanatında Bir Teknik Özellik", *Vakıflar Dergisi*, XIV (1982), 119-123

¹⁸ Pınar Alkaç, *Geleneksel Duvar Halılarının Resimlerde Yorumlanması*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, 2022)

¹⁹ Ahmet Demirer, *Bütünleşen Evciler*, (Kozan Ofset Matbaacılık San. Ve Tic. Ltd. Şti., 2005)

Özellikle halı ve süsleme ile ilgili yayınlara bakılmıştır. Y.Ö.K. Tez üzerinden konuyla ilgili tezler de incelenmiştir.

Tez çalışmasının ikinci basamağını saha çalışması oluşturmaktadır. Saha çalışması yaklaşık iki ay sürmüştür. Duvar halılarının tahribata uğramamış olanlar ve hepsi farklı özellikler taşıyan halılar kataloga alınmasına dikkat edilmiştir.

Evciler, Evciler Çukurören, Evciler Gülderesi, Evciler Karaazap Köylerinde bütün evler gezilerek toplamda 26 evden 49 halı tespit edilmiştir, fakat kataloga bir adet tahribatlı halı olmasından dolayı kataloga alınmamıştır, geriye kalan kırk sekiz halının kataloga alınmasına karar verilmiştir.

Saha çalışmasında duvar halılarının bilgileri için gözlem fişleri oluşturulmuştur. Gözlem fişleri oluşturulurken Kat No, Fotoğraf No, Çizim No, Kullanım Alanı, Halı Sahibi, İncelenme Tarihi, Ölçüleri, Kullanılan Malzeme ve Renk gibi bilgilere yer verilmiştir.

Saha çalışması sırasında kataloga dâhil edilen duvar halılarının genel ve ayrıntılı Fotoğraf grafları çekilerek; kırk sekiz adet duvar halısının ölçüleri de alınmıştır. Her halının tipine göre gruplandırılmıştır. İncelenen duvar halılarının ayrıntılı tanımları yapılmıştır.

Tez çalışmasının son basamağı olan yazım aşaması tüm bilgiler toplanarak gözlem fişleri ana hat planına uygun olarak katalog fişleri yazılmıştır. Tez toplam beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm Giriş, ikinci bölüm Türk Sanatı ve Kültüründe Duvar Halısı, üçüncü bölüm Katalog, dördüncü bölüm Değerlendirme ve beşinci bölüm Sonuç bölümüdür.

Evciler Köyü Tarihi ve Kültürü

Evciler Köyü Yozgat İli, Çayıralan İlçesine bağlıdır. Köy, Yozgat'a 140 km. iken Çayıralan ilçesine 23 kilometredir. Köyün GPS konumu 39° 27' 51.9264" ve 35° 42' 36.1332 şeklindedir. Köyün kesin bir tarihçesi bilinmemekle birlikte XVI. yy. başlarında kurulduğu tahmin edilmektedir.²⁰ Evciler Köyü halkı Oğuz boylarına mensuplardır. Horasan'dan göçüp sırasıyla Adana, Mersin ve Kahramanmaraş'a gelerek yerleşmişlerdir. İklim şartlarından kaynaklı son olarak Yozgat'a göçüp yerleşmişlerdir.

²⁰ Demirer, *Bütünleşen Evciler*, 19.

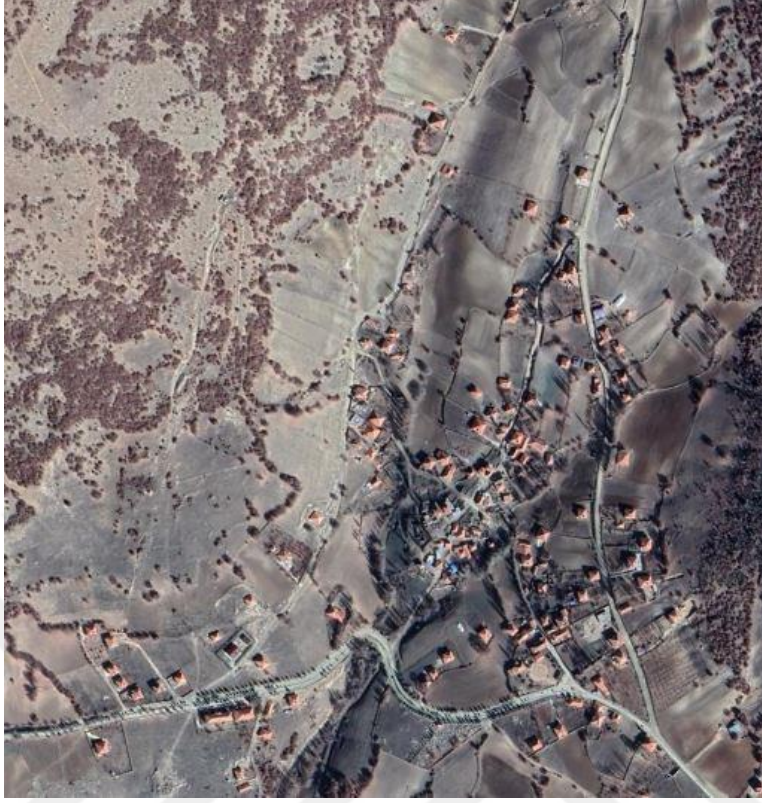
Çayralan İlçesindekilerin tabiri ile “Obalar” Çukurören (Fotoğraf 1.), Evciler (Fotoğraf 2.), Gülderesi (Fotoğraf 3.), Karaazap (Fotoğraf 4.) olarak dört köyden oluşmaktadır. Evciler Köyü 1998 yılında Evciler Belediyesi adı altında dört köyü (Çukurören, Evciler, Gülderesi, Karaazap) bir çatı altında toplamıştır. Bu dört köyün ismi genel olarak Evciler Köyü olarak bilinmektedir. Belediye 2013 yılında yeterli nüfusu bulamayınca köyler mahalle isimleri yerine tekrardan köy olarak düzeltilmiştir.

Fotoğraf 1. Çukurören Köyü Uydu Görüntüsü

Kaynak: (<https://parselorgu.tkgm.gov.tr/> , Erişim Tarihi: 05.07.2022)

Fotoğraf 2. Evciler Köyü Uydu Görüntüsü

Kaynak: (<https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/> , Erişim Tarihi: 05.07.2022)

Fotoğraf 3. Gülderesi Köyü Uydu Görüntüsü

Kaynak: (<https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/> , Erişim Tarihi: 05.07.2022)

Fotoğraf 4. Karaazap Köyü Uydu Görüntüsü

Kaynak:(<https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/> , Erişim Tarihi: 05.07.2022)

Köy ismini ev yapıp sattıkları için Evciler Köyü adını almıştır(Fotoğraf 5.). Coşkun Kökel'e göre "Evcî", "Evciler" Türkmen boylarında yer alan "oba", "oymak" ifadeleri ile anılmaktadır²¹.

Fotoğraf 5. Evciler Köyü Genel Görünüm

Kaynak: (Şahiner, 2017)

²¹ Coşkun Kökel, "Bütünleşen Evciler", *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, XXXIX (2006) 123-126

Köyde hayvancılık, ormancılık, dokuma oldukça ileri seviyedeyken, günümüzde köy nüfusunun şehre göçmesinden kaynaklı hayvancılıkta oldukça azalmanın yanı sıra dokuma tamamen bırakılmıştır. Dokuma işleri genellikle harman kalktıktan sonra yapılırdı.²² Dokuma kilim (Fotoğraf 6.), heybe, çanta, kıl çul, kendir çul, un çuvalı, bulgur çuvalı, seklem ve berdi yastıklar dokunurdu. Anadolu'da dokumalarda yün kullanıldığı için boyalarda doğal yöntemle yapılırdı. Doğal boya yapımında bitkilerden elde edilen karışımlar ile çeşitli renkler elde etmişlerdir. Genellikle yeşil, kahverengi, kırmızı, sarı, turuncu, siyah, beyaz kullanılmıştır. Kilimde; göz, kuş, eli böğründe (belinde), koçboynuzu, hayat ağacı, suyolu, bıtırak, kirmen, çavuş nişanı, sultan küpesi, yıldız gibi motifler kullanılmıştır. Motifler yöreden yöreye değişmektedir²³. Yapılan kilimler evin tabanında, duvarında, tahtalı yaygısı kullanım amacı ile yapılırken dokuyan genç kızlar çeyizleri içinde dokumuşlardır (Fotoğraf 7.).

Köy halkından bazı kişiler iş bulma amacı ile yurt dışına gitmişlerdir. Bunun yanı sıra köyden şehre göçler de çoğalınca dokuma azalmıştır. Dokumanın azalması o kültürü unutmaya da yüz tutmuştur. Yurt dışına göç edenler memleketlerine gelirken eş, dost ve akrabalarına hediyeler getirmişlerdir. Getirilen hediyeler yurt dışına özgü yiyecek, giyecek vs. iken daha sonralarda moda çıkan duvar halılarını getirmeye başlamışlardır. Köyde ki evlerine, gelinlik kızların çeyizine, akrabalarının evlerine hediyelik olarak getirirlerdi ve böylelikle bir dönem modası oluşumunu da başarmışlardır. Duvar halısı günümüzde birçok evde hala kullanılmaktadır.

²² Demirer, *Bütünleşen Evciler*, 240.

²³ Geniş bilgi için bkz: Yusuf Durul, *Türk Kilim Motifleri*, (Ankara Üniversitesi Basımevi, 1987)

Fotoğraf 6. Dokuma Kilim ve Berdi Yastık

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Fotoğraf 7. Duvarda Kullanılan Dokuma Kilim

Kaynak: (Şahiner, 2022)

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRK SANATI ve KÜLTÜRÜNDE DUVAR HALISI

1.1. Duvar Halısının Kökeni ve Gelişimi

Bir dokuma türü olan duvar halısı, düz dokuma kilim tekniğinin daha da gelişmesi ile ortaya çıkan halı çeşitleridir. Yaygın olarak kullanılan kilimlerin gelişimi ile resimli anlatımları olan büyük boyutlu halılar üretilmeye başlanmış ve böylece duvar halıları denilen tür elde edilmiştir. Duvar halısı taşınabilir ve iki boyutludur. Avrupa’da üretilen duvar halıları sanatsal nitelik taşıyor ise “tapestry” adını almıştır. Tapestryler “goblen tekniği” ile dokunmuştur. Goblen bir teknik olmanın yanı sıra duvar halısının bir diğer adı olarakta kullanılmıştır²⁴. Literatürde bu dokuma türünün Ortaçağ ve sonrasında tapestry ve goblen şeklinde isimlendirildiği tespit edilmiştir²⁵. Resim sanatının sadece duvarda ya da tuval üzerinde oluşturulan bir sanat olmaması için halıya dokunmuştur. Halılara somut ve soyut olarak işlenen motifler iki boyutta yapılan; bitkisel motifler, hayvansal motifler, günlük yaşam sahneleri, dini motifler ve milli motiflerde dokunmuştur. Duvar halıları o dönemde uygarlığa ışık tutan önemli kaynaklardandır²⁶. Araştırmacı İdil AKBOSTANCI “Yapıldıkları Dönemin Uygarlık Yansıması Duvar Halısı” adlı çalışmasında Avrupa’da ki duvar halılarının döneminin çeşitli dernekler tarafından siparişi verilerek belirlenen atölyelerde üretildiği bilgisini vermektedir²⁷. Duvar halısında pamuk ipliği, yün iplik, sentetik iplik ve ipek floş gibi malzemeler kullanılmıştır. Tezgâhta atkı ve çözgü iplikleri ile dokunan duvar halıları; asıldığı duvara

²⁴ Avrupa’da bu düz dokuma türü “Tapestry”, Rusya’da “Goblen”, Anadolu’da “Duvar halısı” olarak isimlendirilmektedir.

²⁵ Akbostancı, *Yapıldıkları Dönemin Uygarlık Yansıması Duvar Halıları*, 40

²⁶ Akbostancı, *Yapıldıkları Dönemin Uygarlık Yansıması Duvar Halıları*, 40

²⁷ Akbostancı, *Yapıldıkları Dönemin Uygarlık Yansıması Duvar Halıları*, 40

hareket kazandırmanın yanı sıra odanın ısı yalıtımına katkı sağlar. İlk duvar halısı örnekleri M.S. 5, 6 ve 7. yy.'larda ortaya çıkan, firavunların yönlendirdiği "Copte" adı verilen dokuma örnekleridir.²⁸ Araştırmacı Karen Polinger FOSTER'in "The Hanging Garden (in Turkish)" çalışmasında "Babil'in Asma Bahçelerinin dünyanın ilk halı bahçesi olduğu söylenmektedir"²⁹. Bunların yanı sıra Eski Roma ve Yunan halkı da duvar halılarına ilgi duymuşlardır. Çin'in ileri gelenleri bu sanata ilgi duymanın yanı sıra iplik olarak altın ve gümüşü kullanmışlardır³⁰. Peru'da ise kazılarda bulunan dokuma halılarda çözüde keten iplikler, atkıda ise lama yünü malzeme kullanmışlardır³¹. İtalya atölyelerinde 1530-1540 yılları arasında duvar halıları üretilmiştir. Medici ailesinin atölyelerinde de üretim yapılmıştır. Böylece Avrupa'da tapestry modasının 16, 17. yy'da yaygınlığı görülmektedir. Duvar halıları 17-18. Yüzyıllar arasında duvar kâğıdı üretiminin başlaması ile bu sanat yavaş yavaş azalmıştır. Duvar halısının kullanımının azalmasında bir diğer unsur ise sanayi devrimi olmuştur³². Sanayi devriminden sonra ise makine üretimi duvar halıları görülmekte ve bütün dünyada kullanımı yaygınlaşmıştır.

1.1.1. Türkiye'de Duvar Halıları

İnsanoğlu geçmişten günümüze bir şeyler üretmeye başladıkça; iplikten öncede hasır, bitki liflerinden ilkel halı üretmişlerdir³³. Dokuma Sanatı Türklerin en eski sanatlarından biridir. Türkler göçebe yaşadıkları için halılarını otağlarının iç ve dışlarına hem hava şartlarından korunmak hem de daha estetik bir hale getirmek için kullanmışlardır (Fotoğraf 1.1.) .

28 Şentürk Varlık, *Çağdaş Perspektifte Duvar Halısının Resim Sanatındaki Yeri*, 6

29 Karen Polinger Foster, "The Hanging Garden (in Turkish)", *Aktüel Arkeoloji Dergisi*, LIX, (2017), 47

30 Şentürk Varlık, *Çağdaş Perspektifte Duvar Halısının Resim Sanatındaki Yeri*, 7

31 Şentürk Varlık, *Çağdaş Perspektifte Duvar Halısının Resim Sanatındaki Yeri*, 7

32 Akbostancı, *Yapıldıkları Dönemin Uygarlık Yansıması Duvar Halıları*, 44

33 Alkaç, *Geleneksel Duvar Halılarının Resimlerde Yorumlanması*, 6

Fotoğraf 1.1 Orta Asya Otağının Halılarını Gösteren Çizim

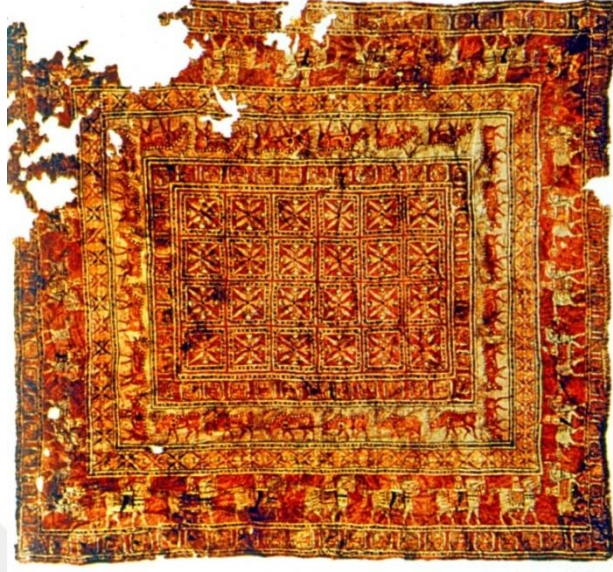
Kaynak: (<https://www.pinterest.com/pin/11681280262571999/> ,Erişim Tarihi 18.07.2022)

Türklerin ilk halısı olan Pazırık Halısı 1947-49 yılları arasında Altay Dağları eteklerinde bulunmuşsa da fakat Oktay ASLANAPA ilk Türk halısının 1906-1908'de Doğu Türkistan'da Sir Aurel STEİN tarafından bulunan M.Ö. 3. yy. Asya Hunlarından kalma halı olduğunu düşünmektedir³⁴. Pazırık Halısı beşinci kurganda bulunmuştur³⁵. Halı 1.89 x 2 m boyutlarında cm² de 36.000 Gördes düğümü ile yapılmıştır. Halının bordürlerinde atlı süvariler, geyik ve grifon bulunurken; zeminde 24 adet dört kollu çiçek bulunmaktadır. Zemininde kırmızı üzerine beyaz, sarı ve mavi renkleri kullanılmıştır(Fotoğraf 1.2.).

³⁴ Aslanapa, *Türk Sanatı*, 342

³⁵ Aslanapa, *Türk Sanatı*, 342

Fotoğraf 1.2. Pazırık Halısı

Kaynak: (<https://www.evtekstilial.com/turklere-ait-en-eski-hali/> Erişim Tarihi: 19.07.2022)

Bunlardan sonra günümüze ulaşabilen en sağlam halılar Anadolu Selçuklu Dönemi'nden kalmıştır. Konya Alâaddin Camii'nde 13. yy'den kalma sekiz halı, Beyşehir Eşrefoğlu Camii'nde üç halı, Divriği Ulu Camii'nde ise beş halı bulunmuştur ve günümüzde İstanbul Türk ve İslam Eserleri Müzesi'nde yer almaktadırlar³⁶. Selçuklu halıları gördes düğümü denilen Türk düğümü tekniği ile yapılmışlardır. Selçuklu halılarında kırmızı, mavi, sarı, yeşil, beyaz ve kontur olarak kahverengi kullanılmıştır. Bu halılarda genellikle geometrik, bitkisel, hayvansal motif ve yer yer kufi yazı metinleri bordürleri kullanılmıştır(Fotoğraf 1.3.).

³⁶ Aslanapa, *Türk Sanatı*, 342

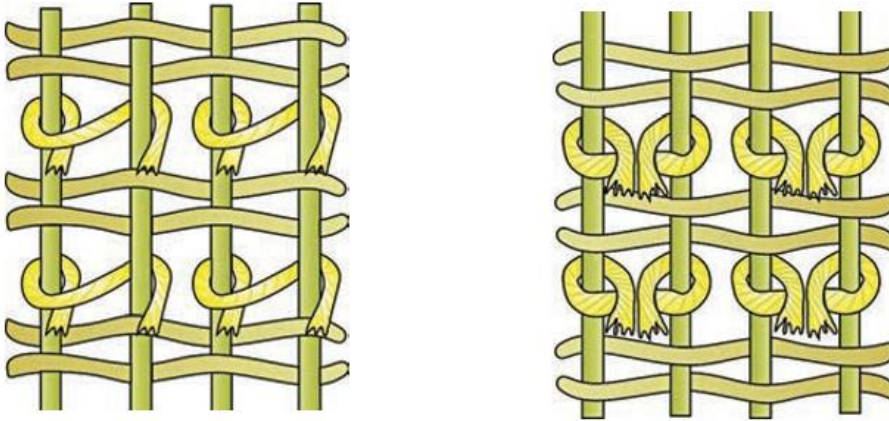
Fotoğraf 1.3. Selçuklu Konya Halısı

Kaynak: (<https://www.sanatinyolculugu.com/konya-selcuklu-halilari/> Erişim Tarihi: 18.07.2022)

Selçuklu döneminin sona ermesi ile 16. yy'den sonra Osmanlı Dönemi halılarına geçiş sağlanmıştır. Osmanlı Döneminde saray ve uşak halıları olmak üzere iki tür halı bulunmaktadır. Bu dönem halıları diğer dönemin düğümlerine göre farklılık göstererek sadece gördes düğümü yerine İran düğümü de kullanılarak saray halıları üretilmiştir³⁷(Fotoğraf 1.4.).

Fotoğraf 1.4. Sina (İran) Düğümü ve Gördes (Türk) Düğümü

Kaynak:(https://tr.wikipedia.org/wiki/G%C3%B6rdes_d%C3%BCm%C4%9F%C3%BCm%C3%BC Erişim Tarihi: 18.07.2022)

³⁷ Aslanapa, *Türk Sanatı*, 342

Geometrik motif yerini tamamen bitkisel motiflerden oluşan madalyonlara bırakmıştır. Sekiz köşeli yıldız, baklava dilimi gibi motiflerde kullanılmıştır. Selçuklu halıları kırmızı zemin üzerine işlenen renklerden oluşurken, Osmanlı Dönemi Uşak halılarında beyaz zemin kullanılmıştır(Fotoğraf 1.5.).

Fotoğraf 1.5. Osmanlı Dönemi Beyaz Zeminli Uşak Halısı

Kaynak: (<https://www.styleofmimesis.com/2021/07/16-17-yuzyil-usak-cintemanili-halilar.html> Erişim Tarihi: 25.05.2023)

Teknoloji kullanımının artması ile dokuma halı yerini makine üretimi halılara bırakmıştır. Makine halılarından önce dokuma halıları dokumak için kullanılan bir takım dokuma eşyaları bulunmaktadır. Halının hammaddesi yün ipliktir. İp, koyunun yününden yolculuğa başlayıp yıkanıp kurutulup, taraktan geçirilip kirmende eğilerek ip haline getirilir. İp olan yünler doğal boya olan; ceviz yaprağından kahverengi, ebeğümeceinden yeşil, kantarondan sarı ve çeşitli kök boyalardan farklı renkler elde edilip kullanmışlardır. Dokuma tezgâhına çözümlenen ipleri tek tek geçirilir ve elde edilen renkli atkı ipleri halı tezgâhına yerleştirilip halı dokumaya geçilir (Fotoğraf 1.6.).

Fotoğraf 1.6. Dokuma Tezgâhı

Kaynak: (<https://www.yahyali.bel.tr/yahyali-halisi#images-preview-12> , Erişim Tarihi: 25.05.2023)

Dokuma yapılırken kullanılan bir diğer malzeme ise kirkit ve makastır. Kirkit atkı ipliğini çözgüye sabitlemek için kullanılan malzemedir. Makas, atkı ipi sırası bittikçe kesmek için kullanılır. Binbir emekle dokunan halılar ister duvarda ister yerde kullanılır.

İslam medeniyetlerinde figürlü tasvirlerle dair net bir yasak bulunmamakla birlikte bazı hadis ve ayetlerin İslam Sanatında figür yapılmasının önüne geçtiği bir gerçektir³⁸. Bundan dolayı özellikle İslam’da bazı plastik sanatlar bu yasaklanmanın etkisi altında kalmıştır. Bu yasaklar Emevi Dönemine kadar sürmüştür ve Emeviler ile birlikte tasvir yasağına bir süre ara verilmiş olup Kusayr Amra ve Kasr El Hayr El Garbi gibi sarayların duvarlarında tasvirlerle süslenmiştir. Sarayların yanı sıra Şam Ümeyye (Emeviyye) Camii duvarlarında da tasvirli duvar resimleri ile karşılaşmak mümkündür. Emevilerden sonra Osmanlı Dönemi’ne kadar resim ve heykeller İslam’da ki yasaklara uyararak sonraları kaldırılmıştır. Yapılan eserlerde sadece geometrik ve bitkisel motifler kullanılmıştır. Osmanlı Dönemi yasaklarını dönemin şairi Figani bir şiirinde şu sözler ile belirtmiştir: “Dü İbrahim âmed be-deyr-i cihân, Yekî büt-şiken şod yekî büt nişân”. Şiirde; “Bu cihana

³⁸ Maide Suresi, 90. Ayette şöyle denmektedir: “*Ya eyyuhellezine amenu innemel hamru vel meysiru vel ensabu vel ezlamu ricsun min. amelış şeytani fectenibuhu leallekum tuflihun.*” Anlamı: Ey iman edenler! İçki, kumar, dikili taşlar, fal okları şeytan işi iğrenç şeylerden ibarettir. Bunlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz. (<https://kuran.diyaret.gov.tr/tefsir/M%C3%A2ide-suresi/759/90-91-ayet-tefsiri>)

iki İbrahim geldi, biri putları kırdı, diğeri ise putları dikti” şeklinde İbrahim Paşa eleştirilmektedir³⁹. Sadrazam İbrahim Paşa’nın Budin Seferi’nden gelirken getirdiği yarı çıplak bronz malzemedeki Apollon, Herakles, Artemis heykelleri At Meydanına diktiği ve Figani’nin bu sebeple bu sözleri söylediği bilmektedir. İslam dininde şöyle bir gerçekte vardır; namaz kılacağı kible yönünde hayvan, insan figürleri içeren hiçbir şey bulunmamalıdır ve bu sebeple kible yönünde ki duvara figürlü halılar asılmaz. Halılar genellikle kible duvarı dışında olan duvarlara asılmıştır. Duvarlara sadece duvar halısı değil seccade, kilim vb. düz dokuma yaygı türleri de asıldığı bilinmektedir⁴⁰.

Halı ve kilim evlerde sadece günlük ihtiyacı karşılayan bir eşya olmanın dışında duvarlarda bir tablo gibi estetik kaygılarla da asılmışlardır. Araştırmacı merhume Beyhan KARAMAĞARALI bir çalışmasında; tabut yerine halı, kilim veya battaniyeye sarılarak ölünün mezarlığa götürüldüğünü dile getirmiştir⁴¹. Bu adet Niğde, Kayseri gibi birçok ilde halen devam ederken, Yozgat ili, Çayyralan İlçesi, Evciler Köyü’nde günümüzde bile bu uygulamanın kullanımı devam etmektedir. Köy halkı bu gelenek hakkında: “cenazelerimiz kefenledikten sonra halıya sarıp mezara götürürler, mezar içine gömerken halıyı açıp öyle defnederler ” demişlerdir⁴². Halıya ve battaniyeye sarılarak mezara götürülme yöreye özgü Türkmen Alevilerine ait bir gelenektir⁴³

Duvar halıları Türkiye’de 1950’lerle birlikte girmeye başlamış. 1960’lar ve 1970’lerde ülkede kullanımı yaygınlaşmıştır. Özellikle İç ve Doğu Anadolu’da Fotoğraf grafi, televizyon, resmin kısıtlı ve az olduğu bir dönemde insanların ilgisini çektiği ve karşısına geçip bolca hayal kurduğu duvar halılarının kullanımı daha sonraları bir gelenek haline gelmiş ve hemen hemen her evde bulunmaya başlamıştır. Anadolu’da pek çok şehirde varlığı bilinen 20. yy ortalarında yaygınlaşan makine üretimi duvar halılarının menşeinin nere olduğu tam olarak tespit edilememiştir. Ancak duvar halılarının nerede üretildiği

³⁹ <https://tarihvedenedeniyet.org/2011/02/idam-ettiren-siir.html>

⁴⁰ El dokuması duvar halıları detayları için bkz. (ER, Birnaz, “Motif, Renk ve Kompozisyon Özellikleri Bakımından Sivas İli Zara İlçesi Becekli Köyü Duvar Halıları ”, Uluslararası Sosyal Araştırma Dergisi, C. XII, S. 63, 2019)

⁴¹ KARAMAĞARALI, Beyhan, Halı Sanatı Üzerine, Türk Soylu Halkların Halı, Kilim ve Cicim Sanatı Uluslararası Bilgi Şöleni Bildirileri, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Kayseri, 1996, s.175-186

⁴² YİĞİT, Elif, (80), Temmuz 2022, evinde yapılan mülakattan.

⁴³ KARAMAĞARALI, Beyhan, a.g.e., 1996, s.175-186

hakkında halı sahiplerine göre: birçoğu Viyana'dan getirildiğini belirtirken, bir internet haber kaynağına göre eskiden bu halılar Suriye, Şam, Halep'ten kaçak yollar ile getirilip Gaziantep, Şanlıurfa gibi illerde tarihi çarşılarında satıldığını öne sürülmüştür⁴⁴. Habip YILDIZ'a göre: duvar halılarının daha çok Avrupa ülkelerinde (Irak, İran, Fransa, İtalya, Almanya, Hollanda) üretildiği ve diğer ülkelere ithal edildiği tespit edilmiştir. İslam motifli halılar daha çok hacca giden Müslümanların ilgisini çekeceğinden dolayı Irak ve İran'da dokunarak, Arabistan'a ithal edilmiş ve hacıların ülkeye hediye getirmesi ile yayılmaya başlanmıştır. Sadece Arabistan'da değil Avrupa'ya da ithal edilmiştir. Atatürk tasvirli halılar ise "Necmettin GÜZEL" öncülüğünde isteğe bağlı dokunarak ülkeye ithal edilmiştir⁴⁵. Bu halıların üzerinde Necmettin Güzel ismi yanı sıra Almanya üretimi olduğu yazmaktadır". Kıymen birçok halının arka yüzünde üretim yerine göre farklı etiketler dikilidir (Fotoğraf . 16). Bu halıların etiketlerinin gümrükte kesilerek, bu halıların nereden geldiklerinin belli olmamasının istendiği şeklinde bilgiler mevcuttur.

Fotoğraf 1.7. Üretim Yeri İsmi Yazılı Olan Bir Duvar Halısı Örneği

Kaynak: (Habip Yıldız, 2024)

Halıların üzerinde bulunan mimari yapılara bakılarak hangi bölgeye ait olduğu hakkında bir tahmin yürütülebilir. Halıların Orta Doğu ülkelerine (Irak, İran, Suriye) ait motifleri çoğunlukta olduğu için Orta Doğu ülkelerinde tasarlandıkları düşünülebilir.

⁴⁴ <https://www.trthaber.com/Fotoğraf-galeri/gecmiste-duvarlari-susleyen-halilar-ilgi-goruyor/21712.html>

⁴⁵ Necmettin Güzel adlı şahsın kim olduğu yapılan araştırmalar sonucu tespit edilememiştir.

Duvar halıları Evciler Köyü'ne 1950'li yıllarda gurbete çalışmaya giden gurbetçi çalışanların tatile ülkelerine gelirken ailelerine, gelinlik kızlarının çeyizine, akrabalarına hediye olarak getirmeleri ile gelmiş olmalıdır. Duvar halısının yaygın olduğu 1960-70'li yıllarda hemen hemen her evde duvar halısı ile karşılaşılabilir. Evlerinin en özel ve en güzel odası olarak nitelendirdikleri misafir odasına (dış oda) asmışlardır. Duvar halısının en çok kullanılan örnekleri: “Geyikli” (Fotoğraf 1.8.), “Tavus Kuşlu” (Fotoğraf 1.9.), “Aslanlı” (Fotoğraf 1.10.), “Saraydan Kız Kaçırma” (Fotoğraf 1.11.), “Kahveci Güzeli” (Fotoğraf 1.12.), “Dansöz” (Fotoğraf 1.13.), “İstanbul” (Fotoğraf 1.14.), “Kâbe” (Fotoğraf 1.15.), “Atatürk” (Fotoğraf 1.16.) gibi motifleri ile adlandırılan halılardır.

Fotoğraf 1.8. Geyik Motifli Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Fotoğraf 1.9. Tavus Kuşu Motifli Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Fotoğraf 1.10. Aslan Motifli Duvar Halısı

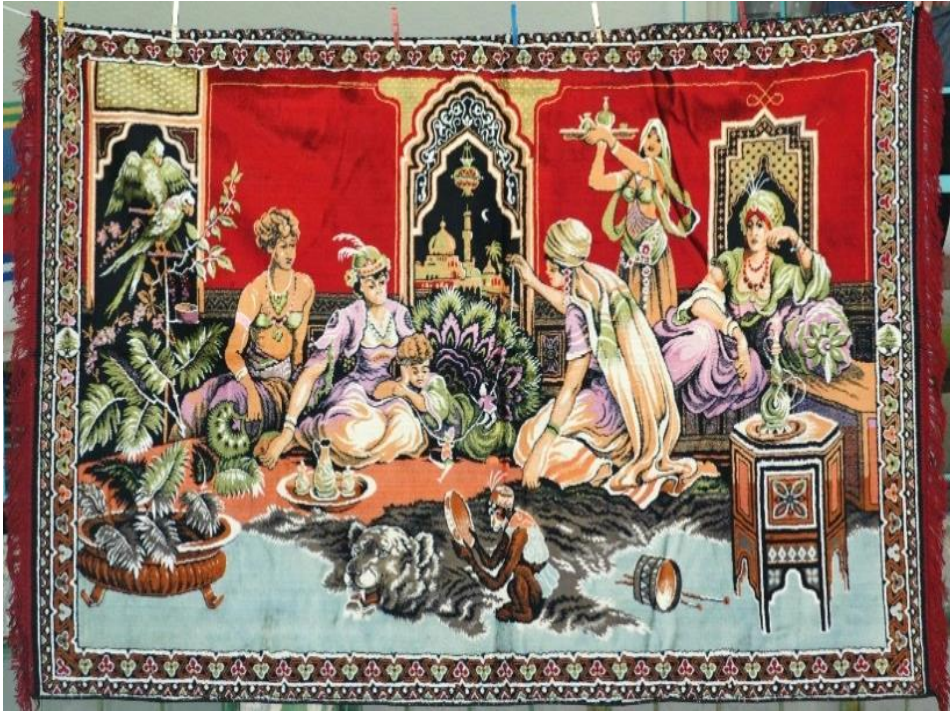
Kaynak: (Şahiner, 2022)

Fotoğraf 1.11. Saraydan Kız Kaçırma Motifli Duvar

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Fotoğraf 1.12. Kahveci Güzeli Motifli Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Fotoğraf 1.13. Dansöz Motifli Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Fotoğraf 8.14. İstanbul Motifli Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Fotoğraf 1.15. Kâbe Motifli Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Fotoğraf 1.16. Atatürk Motifli Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Makine dokumalarının yanı sıra bazı yörelerde el dokuması duvar halılarına da rastlanmıştır. Zuhâl TÜRKTAŞ ve Nihal DEMİRTAŞ'ın araştırmasında Artvin Şavşat'ta

Cami tasvirli duvar kilimlerini ele almışlardır. Duvar kilimlerinde el dokuması ile Selimiye Camii gibi camiler dokunmuştur (Fotoğraf 1.17.) .

Fotoğraf 1.17. El Dokuması Selimiye Camii Duvar Halısı

Kaynak: (Nihal Demirtaş, 2022⁴⁶)

Modernleşmenin etkisiyle televizyonun evlerde yaygınlaşması, evlerde Fotoğraf grafların çoğalması ile duvar halısı talebi azalmıştır. Duvar halıları 1990’lardan sonra yerini çerçevelenmiş Fotoğraf graflara ve yağlı boya resimlere bırakmıştır. Halı sahipleri köye gelen eskicilere bu eserleri satarak ya da sandıklara kaldırarak hatta çöpe dahi atarak duvar halılarını ortadan kaldırmışlardır. Duvar halısı kullanımı modası azalmakla birlikte Evciler Köyü’nde birçok evde hala bu geleneğin yaşatılıyor olması dikkat çekicidir. Günümüzde duvar halılarının koleksiyonerleri de bulunmaktadır. Ayrıca Mardin Sakıp Sabancı Müzesi’nde 18.12.2022 tarihinde açılan sergide Anadolu kültürüne ait duvar halıları sergilenmiştir⁴⁷. Bu sergi bu kültür varlıklarının önemini gösterir mahiyettedir.

⁴⁶ Nihal Demirtaş Günel - Zühal Türkteş, “Artvin Şavşat Camii Tasvirli Duvar Kilimleri”, *Artış Dergisi*, XVII, (2020), 102-119

⁴⁷ <https://www.milliyet.com.tr/kultur-sanat/duvarlarin-hikayesi-6873562>

İKİNCİ BÖLÜM

KATALOG

2.1. Figüratif Süslemeli Duvar Halıları

Katalog No: 1

Fotoğraf ğraf No: 2.1.

Kullanım Alanı: Balkon Duvarında

Halı Sahibi: Gülsade-Ali DOĞANDEMİR

İncelenme Tarihi: 11.07.2022

Ölçüleri: 120x180

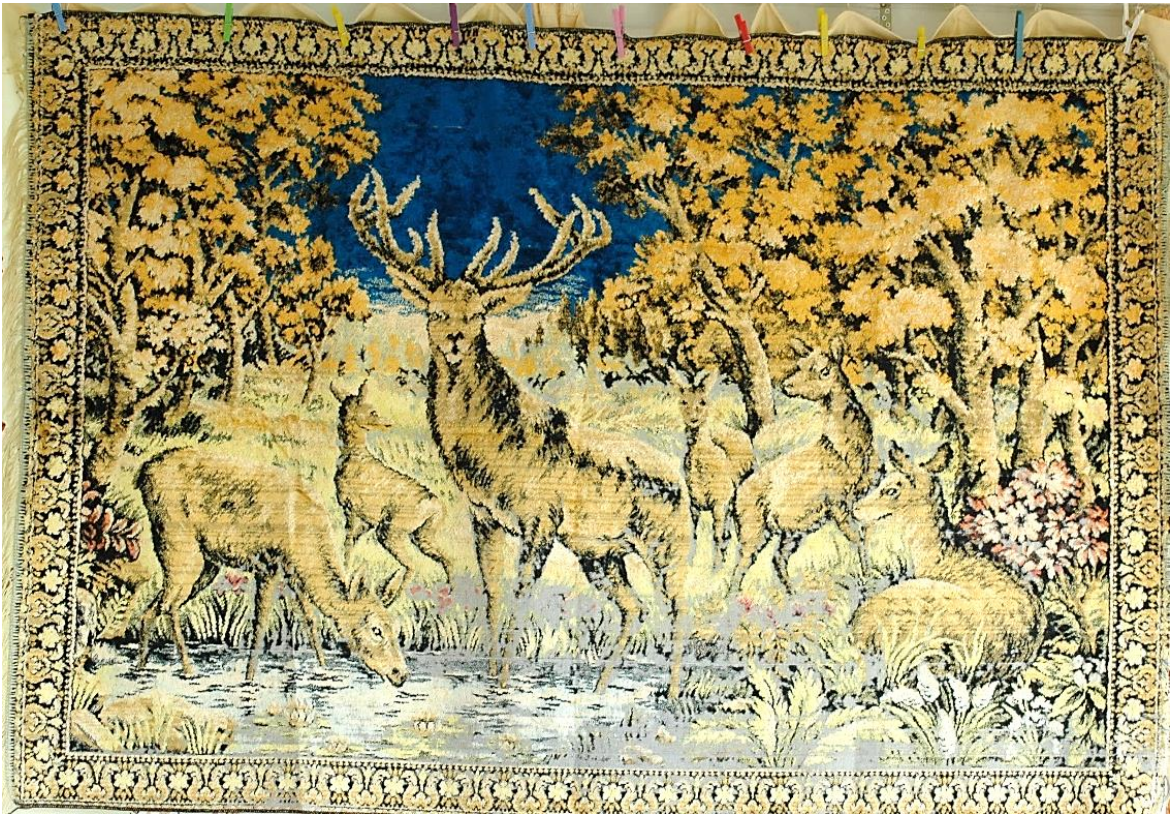
Kullanılan Renkler: Koyu mavi, hardal sarısı, açık mavi, siyah, kahverengi

Genel Tanım: Duvar halısı Gülsade DOĞANDEMİR koleksiyonuna aittir. Balkon duvarında asılı olan halı, 1980-85 yılları arasında Gülsade DOĞANDEMİR'in babası Hasan ÇAKIRER tarafından Avusturya'dan getirilmiştir. Makine dokuması olduğu bilinen halı Evciler Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutlarına bakıldığında eni 120 cm, boyu 180 cm olarak ölçülmüştür. Çözüğünde beyaz pamuk iplik kullanılmışken, atkısında koyu mavi, açık mavi, kahverengi, siyah, hardal sarı renklerde ipek ipler kullanılmaktadır. Açık mavi olan kısımda (Alt orta) deformasyonlar mevcuttur.

Kompozisyon: Kalabalık bir kompozisyona sahip duvar halısı: iki bordür ile çevrenmekte ve orta kısımda ise beşi yavru olmak üzere altı geyik motifinden kompozisyon oluşmaktadır. Duvar halısının bütün yüzeyi boşluk kalmaksızın işlenmiştir. Kenar bordürlerde stilize çiçekler ğışülmektedir. Farklı boyutlarda olan geyik yavruları

çevreyi gözetlerken verilmiştir, halının tam merkezinde ki büyük erkek geyik halıya bakan kişiye odaklanmış, şekilde tasvir edilmiştir. Tam cepheden boynuzları iki yana doğru açılarak betimlenen geyiğin yüz ifadesinde bir sakinlik bulunmaktadır. Halının kompozisyonu ormanlık alanda bir su kenarında geçtiği için genel olarak bitkisel süsleme ve hayvansal süslemeden oluşmaktadır. Duvar halısının iki kısa kenarında krem renkli püskülleri mevcuttur. Duvar halısının bazı renkleri solması dışında sağlam olarak günümüze ulaşmıştır.

Fotoğraf 2.1. 1 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 2

Fotoğraf No: 2.2.

Kullanım Alanı: Mabeyin

Halı Sahibi: Sultan-Mehmet SARIDOĞAN

İncelenme Tarihi: 12.07.2022

Ölçüleri: 120x170

Kullanılan Renkler: Kırmızı, mavi, hardal sarı, siyah, turuncu, yeşil

Genel Tanım: Duvar halısı Sultan SARIDOĞAN'ın koleksiyonuna aittir. Mabeyin (dış oda) duvarında asılı olan halı, kim tarafından ve ne zaman getirildiği bilinmemektedir. Makine dokuması olduğu bilinen halı Karaazap Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutlarına bakıldığında eni 120 cm, boyu 180 cm'dir. Çözüşünde beyaz renkli pamuk iplik kullanılırken, atkısında kırmızı, açık mavi, kahverengi, siyah, hardal sarı renklerde ipek ipler kullanılmıştır.

Kompozisyon: Duvar halısı çift bordürle çevrelenmiş olup tüm yüzeyi boşluk bırakılmadan işlenmiştir. Kırmızı zemin üzerinde beş geyik yavrusu ile bu yavruların tam ortasında bir büyük erkek geyik motifi işlenmiştir. Bu halıda da 1 Numaralı halıda olduğu gibi; yine merkezdeki ana geyik odak noktaya, yani izleyiciye bakmaktadır. Ana geyik motifinin plastik ifadesi sakın ve kendinden emindir. Halının kompozisyonu ormanlık alanda geçmektedir. Halının kısa kenarlarında narçiçeği renginde püskülü bulunmaktadır. Duvar halısının bazı renklerinin solması dışında günümüze sağlam ulaşmıştır.

Fotoğraf 2.2. 2 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 3

Fotoğraf No: 2.3.

Kullanım Alanı: Oturma Odası

Halı Sahibi: Senem-Halil KOCAER

İncelenme Tarihi: 11.07.2022

Ölçüleri: 120x180

Kullanılan Renkler: Koyu mavi, açık mavi, kahverengi, açık yeşil, koyu yeşil, kırmızı, turuncu, siyah, krem

Genel Tanım: Duvar halısı Senem-Halil KOCAER koleksiyonuna aittir. Oturma odası duvarında asılı olan halı, 1980’li yıllarda Hali KOCAER’in babası İsmail KOCAER tarafından Avusturya’dan getirilmiştir. Makine dokuması olduğu bilinen halı Karaazap Köyü’nde tespit edilmiştir. Halının boyutları eni 120 cm, boyu 180 cm olarak ölçülmüştür. Çözgüsünde beyaz pamuk iplik kullanılırken, atkısında koyu mavi, açık mavi, kahverengi, siyah, hardal sarı, kırmızı, turuncu, açık yeşil, koyu yeşil, krem renklerde ipek ipler kullanılmıştır.

Kompozisyon: duvar halısının tüm yüzeyinde boşluk bırakılmaksızın işlenmiştir, geniş bir bordür ile çevrelenmiştir. Bu bordürün ortasında oval bir madalyon ve bu madalyonun içerisine de kompozisyon yerleştirilmiştir. Madalyon ve bordür arasında kalan boşluklar ise natüralist çiçeklerle ve kıvrık dallarla dolgunlaştırılmıştır. Ana kompozisyonda ormanlık alanda iki geyik yavrusu ve bir büyük erkek geyik motifi doğal ortamlarında betimlenmiştir. Yavrulardan biri gölde su içer şekilde, diğeri ise sol köşede karşıya doğru bakıyor vaziyette, ana figür erkek geyik ise halının tam ortasında kafası sağa dönük şekilde betimlenmiştir. Ortadaki ana geyiğin başı yan profilden verilmiş olup; boynuzları bütün ihtişamı ile işlenmiştir. Geyiğin yüz ifadesinde bir sakinlik ve hüznün hâkimdir. Halının sağ ve sol kısa kenarlarında mavi püskülleri bulunmaktadır. Duvar halısı günümüze sağlam ulaşmıştır.

Fotoğraf 2.3. 3 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 4

Fotoğraf No: 2.4.

Kullanım Alanı: Kamelya Duvarı

Halı Sahibi: Bekir KARACABEY

İncelenme Tarihi: 13.07.2022

Ölçüleri: 120x180

Kullanılan Renkler: Kırmızı, siyah, kahverengi, yeşil, sarı, hardal sarı

Genel Tanım: Duvar halısı Bekir KARACABEY'in koleksiyonuna aittir. Halı günümüzde balkon duvarında kullanılmaktadır. Kim tarafından, ne zaman getirildiği bilinmemektedir. Halı Yozgat İli, Çayıralan İlçesi, Karaazap Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutları enine 180 cm, boyuna 120 cm olarak ölçülmüştür. Çözüğünde beyaz pamuk iplik kullanılırken, atkısında kırmızı, siyah, kahverengi, yeşil, sarı, hardal sarı renklerde ipek ipler kullanılmıştır.

Kompozisyon: Halının ana kompozisyonu oval madalyon içerisine iki geyik yavrusu ve bir büyük erkek geyik alınmış; yavrulardan biri gölde su içerken diğeri sol köşede yerde arkası dönük olarak yatar vaziyette tasvir edilmiştir. Kompozisyona hâkim olan unsur merkezdeki büyük erkek geyiktir. Bu geyik ayakta, sağ tarafa hafifçe başını çevirmiş, 3/2 oranında profilden yüzü tasvir edilmiştir. Ortadaki ana geyiğin sakin bir yüz ifadesi bulunmaktadır. Boynuzları iki yana ayrılarak abartılı bir biçimde tasvir edilmiştir. Elips içinde ana kompozisyon bulunurken; elipsin dışında kalan her köşede bulunan alanlar içine küçük kareler olacak şekilde papatya ve lale gibi natüralist üslupta çiçek motifleri işlenmiştir. Halıyı çevreleyen bir suyolu motifli bordür mevcuttur. Duvar halısının iki yanında gülkurusu rengi püskülleri bulunmakta ve halı günümüze sağlam ulaşmıştır.

Fotoğraf 2.4. 4 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 5

Fotoğraf No: 2.5.

Kullanım Alanı: Oturma Odası

Halı Sahibi: Feyzullah YİĞİT

İncelenme Tarihi: 13.07.2022

Ölçüleri: 113x173

Kullanılan Renkler: Mavi, kırmızı, narçiçeği, sarı, hardal sarı, siyah

Genel Tanım: Duvar halısı Feyzullah YİĞİT'in koleksiyonuna aittir. Halı günümüzde şahsın evinin oturma odasında kullanılmaktadır. Kim tarafından, nereden ve ne zaman getirildiği bilinmemektedir. Yozgat ili, Çayıralan İlçesi, Evciler-Gülderesi Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutları enine 172 cm, boyuna 122 cm olarak ölçülmüştür. Çözüğünde beyaz pamuk ipliği kullanılırken, atkısında mavi, kırmızı, narçiçeği, sarı, hardal sarı, siyah renklerde ipek ipler kullanılmıştır.

Kompozisyon: Bu duvar halısı 4 numaralı duvar halısı ile aynı kompozisyonda ve ebatta tasarlanmıştır. Sadece bu halının Diğer iki örnekten farkı motiflerin yönüdür diğer iki örnekte (3 ve 4 Numaralı) kompozisyona hâkim olan büyük erkek geyik sağa bakarken 5 numaralı halıda bu esas unsur geyik motifi sola bakmaktadır. Gölde sulanan yavru geyik ise sol tarafta ve diğer çevreye bakan yavru ise sağ taraftadır. Halıyı bir bordür çevrelemektedir ve içinde diğer iki halıda (3 ve 4 Numaralı) olduğu gibi bordür içinde suyolu motifi yer almaktadır. Halının iki kenarında mavi renkli püskülleri mevcuttur. Duvar halısında hiçbir deformasyon olmadan günümüze gelmiştir.

Fotoğraf 2.5. 5 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 6

Fotoğraf No: 2.6.

Kullanım Alanı: Misafir Odası

Halı Sahibi: Elif YİĞİT

İncelenme Tarihi: 13.07.2022

Ölçüleri: 50x110

Kullanılan Renkler: Açık mavi, siyah, kahverengi, yeşil, açık yeşil, koyu yeşil, kırmızı, narçiçeği, gri

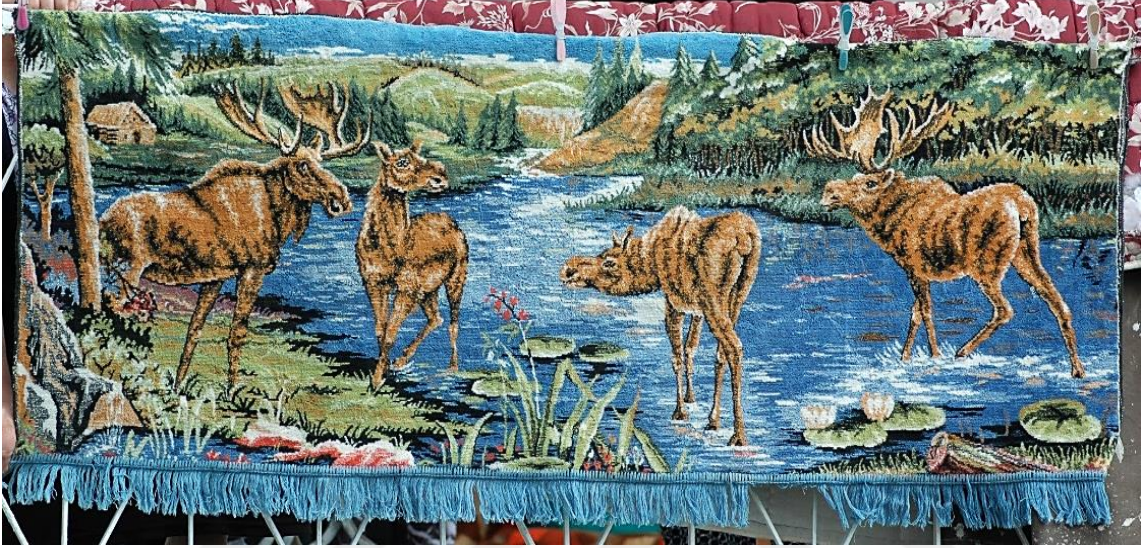
Genel Tanım: Duvar halısı Elif YİĞİT'in koleksiyonuna aittir. Halı bugün ev sahibinin misafir (dış odada) odasında kullanılır durumdadır. Duvar halısını halının sahibi 1980'lerde Avusturya'dan getirmiştir. Halı Yozgat ili, Çayıralan İlçesi, Evciler-Gülderesi Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutu diğer halılara oranla daha küçüktür. Halının eni 110 cm, boyu 50 cm olarak ölçülmüştür. Çözgüsünde beyaz pamuk ipliği kullanılırken, atkısında açık mavi, siyah, kahverengi, yeşil, açık yeşil, koyu yeşil, kırmızı, narçiçeği, gri renklerde ipek ipler kullanılmıştır.

Kompozisyon: Kalabalık bir kompozisyona sahip olan halıda, natüralist üslupta geyik ve doğa tasviri yapılmıştır. Halı üzerindeki geyiklerin anatomik özellikleri dikkate alındığında; diğer halılardaki geyiklerden farklı cinstedir. Halıda tasvir edilen geyikler; Anadolu çevresinde yaşayan geyik türlerinden çok; Kuzey Atlantik'te yaşayan sığınlara geyik türleridirler. Sığın boynuzlarının yüzeyleri Anadolu'da yaşayan geyiklerin boynuzuna oranla daha geniştir⁴⁸. Duvar halısında betimlenen manzara çevresi ağaçlarla, dağlarla kaplı bir dere kenarında geçmektedir. Ayrıca sadece bu halıda görülen birde küçük dağ kulübesi tasviride dikkat çekicidir. Dört geyikten ikisi derenin içinde iken; biri sudan çıkarken ve bir diğeri de sudakileri izlerken karada işlenmiştir. Boynuzları ve vücutları daha kaslı ve büyük çizilen erkek geyiklerin yüz ifadeleri de dişi geyiklere göre

⁴⁸ Vikipedi Özgür Ansiklopedi, erişim: 03.10.2023,
<https://tr.wikipedia.org/wiki/S%C4%B1%C4%9F%C4%B1>

daha sert ve ciddi tasvir edilmiştir. Su üstünde yüzen nilüfer (lotus) çiçekleridir. Nilüfer çiçeği bereket, saf, temizlik ve yeniden doğuş simgesidir⁴⁹. Halının altında uzunlamasına doğru bebek mavisi renğinde bir püskülü bulunmaktadır. Halının renklerinde ya da kumaşında hiçbir deformasyon olmadan günümüze ulaşabilmiştir.

Fotoğraf 2.6. 6 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

⁴⁹ Münevver ÜÇER-Kaya ÜÇER, *İstanbul'un 100 Motifi*, (2018)

Katalog No: 7

Fotoğraf No: 31

Kullanım Alanı: Misafir Odası

Halı Sahibi: Glkız UYARER

İncelenme Tarihi: 13.07.2022

lleri: 130x190

Kullanılan Renkler:

Genel Tanım: Halı Glkız-Halil UYARER'in koleksiyonuna aittir. Bugün halı şahsın misafir odası olarak bilinen dış odada kullanılır durumdadır. Halıyı 1985-1990 yılları arasında Halil ÇAKIRER Avusturya'dan hediye olarak getirmiştir. Halı Yozgat ili, ayıralan İlçesi, Evciler-Karaazap Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutu eni 185 cm, boyu 127 cm olarak llmştir. zgsnde beyaz pamuk ipliği kullanılırken, atkısında açık mavi, kırmızı, kahverengi, yeşil, açık yeşil, koyu yeşil, kırmızı renklerde ipek ipler kullanılmıştır.

Kompozisyon: Kompozisyon: Duvar halısı geniş bordürle çevrelenmiştir. Bordür içerisinde stilize biçimde 62 adet iek motifi işlenmiştir. Bordürün içerisindeki alanda halının ana sahnesi yer almaktadır. Ormanlık içinde arka fonda karlı büyük bir dağ önünde, bir geyik ailesi doğal ortamlarında su kenarında tasvir edilmiştir. Erkek bir geyik, su içerken dişi bir geyik ile iki yavru geyik bu aileyi oluşturmaktadır. Bütün geyikler doğal ortamlarında natüralist üslupta ancak çok detaya girmeksizin genel hatları ile tasvir edilmişlerdir. Özellikle geyiklerin yüz hatları anlaşılmamaktadır. Stilize geyiklerin etrafında sarı, mavi, kırmızı çiçekler ile yeşil ağaçlar çevreye dağıtılmış Şekilde işlenmiştir.

Fotoğraf 2.7. 7 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 8

Fotoğraf No: 2.8.

Kullanım Alanı: Sandıkta (Kullanılmıyor)

Halı Sahibi: Güllü-Halil ÇAKIRER

İncelenme Tarihi: 11.07.2022

Ölçüleri: 120x180

Kullanılan Renkler: Koyu mavi, açık mavi, siyah, kahverengi, koyu yeşil, açık yeşil, gülkurusu, mor, turuncu, sarı, beyaz, kırmızı.

Genel Tanım: Duvar halısı Güllü-Halil ÇAKIRER koleksiyonuna aittir. Sandıktan çıkarılan halı 1980'li yıllarda Halil ÇAKIRER tarafından Avusturya'dan getirilmiştir. Makine dokuması olduğu bilinen halı Evciler-Karaazap Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutlarına bakıldığında eni 180 cm, boyu 120 cm olarak ölçülmüştür. Çözgüsünde beyaz pamuk iplik kullanılmışken, atkısında koyu mavi, açık mavi, siyah, kahverengi, koyu yeşil, açık yeşil, gülkurusu, mor, turuncu, sarı, beyaz, kırmızı gibi renklerde ipek iplik kullanılmıştır. Halı hiç kullanılmadığı için yeni bir görüntüye sahiptir.

Kompozisyon: Kalabalık bir kompozisyona sahiptir. Duvar halısı iki bordürden oluşmaktadır. Bordürlerden ince olanın içinde stilize yapraklar ve geometrik süslemeler bulunmaktadır. Diğer bordür içinde stilize biçimde ve simetrik şekilde çiçekler ve yapraklar işlenmiştir. Kompozisyon açısından iki adet tavus kuşu ile öne çıkmaktadır. Betondan yapılmış olan dekor korkuluk üzerinde duran erkek tavus kuşlarının yüzleri birbirine dönük, kuyrukları aşağı doğru kabarık şekilde durmaktadır. Halının dikkat çekici bir unsuru da sağ tarafta ki Orta Asya mimarisini andıran bir yapı bulunmaktadır. Halıda rengârenk olan bir kompozisyon kullanılmıştır. Renk renk, çeşit çeşit bulunan çiçekler halıya ayrı bir hareketlilik katmıştır. Mimari yapı ve tavus kuşları arasında bulunan orta kısımda bir su birikintisi bulunmaktadır. Tavus kuşu Türk kültüründe şeref,

itibar ve asaletin simgesidir. Bunların yanı sıra soyluluk anlamını da içerir⁵⁰. Burada da tavus kuşu bir saray gibi mimari yapı önünde verilmiştir. Halının iki kısa kenarında koyu mavi püskülleri mevcuttur. Püsküllerin mavi olması ana kompozisyonun mavi olmasından kaynaklıdır.

Fotoğraf 2.8. 8 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

⁵⁰ Başak Çoraklı, “Çini ve Seramiklerde Tavus Kuşu Figürü”, *MSGÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, VI, (2012), 7-16

Katalog No: 9

Fotoğraf No: 2.9.

Kullanım Alanı: Yatak Odası

Halı Sahibi: Elif YİĞİT

İncelenme Tarihi: 13.07.2022

Ölçüleri: 120x180

Kullanılan Renkler: Siyah, kahverengi, koyu mavi, açık mavi, yeşil, sarı, turuncu, kırmızı, mor, beyaz.

Genel Tanım: Duvar halısı Elif Yiğit'in koleksiyonuna aittir. Halı yatak odasının duvarında asılıdır. Halı sahibinin kendisi tarafından Avusturya'dan getirilmiştir. Duvar halısı Evciler-Gülderesi Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutları enine 180 cm, boyuna 120 cm olarak ölçülmüştür. Çözüğünde beyaz pamuk ipliği kullanılırken, atkısında siyah kahverengi, koyu mavi, açık mavi, yeşil, sarı, turuncu, kırmızı, mor, beyaz gibi ipek ipler kullanılmıştır. Halıda hiçbir deformasyon bulunmamaktadır. Günümüze sağlam ulaşmıştır.

Kompozisyon: Halı ince ve kalın 2 bordürden oluşmaktadır. İnce bordür içerisinde bir ters bir düz olarak yapraklar sıralanmıştır. Geniş bordür içerisinde stilize çiçekler ve kıvrık dallar işlenmiştir. Ana kompozisyon 8 Numaralı halıda olduğu gibi yine tavus kuşları işlenmiştir. Bir beton korkuluk üzerinde yüzleri birbirine dönük iki erkek tavus kuşu verilmiştir. Tavus kuşları ortasında büyük bir vazo içinde sarı ve kırmızı renklere güller işlenmiştir. Tavus kuşlarının kuyruk kısımları ihtişamlı ve renkli olarak verilmiştir. Soldaki tavus kuşunun arkasında Orta Asya mimarisini andıran yapı vardır. Yapı iki katlı ve üst örtü olarak kubbe kullanılmıştır. Arka tarafta kahverengi ağaçlar işlenmiştir. Tavus kuşları ve mimari yapı ortasında büyük bir su birikintisi bulunmaktadır. Halının arka fonu koyu mavidir. Halının iki tarafından da ağaç mevcuttur. Sadece ağaçlar ile kalmayıp kompozisyonun birçok yerinde renk renk çiçekler bulunmaktadır. Duvar halısını boyuna iki kenarında püskülleri mevcuttur.

Fotoğraf 2.9. 9 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 10

Fotoğraf No: 2.10.

Kullanım Alanı: Fatma UYARER

Halı Sahibi: Kullanılmıyor.

İncelenme Tarihi: 12.07.2022

Ölçüleri: 120x180

Kullanılan Renkler: Siyah, kahverengi, kırmızı, turuncu, beyaz, sarı, pembe, yeşil, mavi.

Genel Tanım: Duvar halısı Fatma UYARER'in koleksiyonuna aittir. Duvar halısı dolap içerisinde son derece mükemmel olarak muhafaza edilmiştir. Halı sahibinin kendisi tarafından Avusturya'dan getirilmiştir. Duvar halısı Evciler- Karaazap Köyü'nde tespit edilmiştir. Halı boyutları enine 180 cm, boyuna 120 cm olarak ölçülmüştür. Çözgüsünde beyaz renkli pamuk ipliği kullanılmışken, atkısında siyah, kahverengi, kırmızı, turuncu, beyaz, sarı, pembe, yeşil, mavi gibi renklerde ipek ipler kullanılmıştır.

Kompozisyon: Duvar halısı iki bordürden oluşmaktadır. İnce olan bordürde stilize yapraklar yer alırken, geniş olan bordürde stilize çiçekler ve kıvrık dallar yer almaktadır. Kompozisyonun arka fonu kırmızı renklidir. Duvar halısı 8 Numaralı duvar halısı ile aynı kompozisyona sahiptir. Aradaki farkları arka fon renkleri (birininki kırmızı iken diğerinin ki mavidir) ve mimari yapının konumlandırıldığı yerdir (8 Numaralı halının solunda iken bu halıda sağındadır). Duvar halısında iki erkek tavus kuşu birbirine bakar şekilde yerleştirilmiştir. Duvar üzerinde bulunan tavus kuşları arasında çeşitli olarak renk renk çiçek bulunmaktadır. Soldaki tavus kuşunun arka tarafında 8 Numaralı halıda olduğu gibi Orta Asya mimarisine benzeyen bir yapı bulunmaktadır. Yapı iki katlı bir yapıdır. Halının sağ ve sol tarafında ağaç ve çiçekler işlenmiştir. Mimari yapı ve tavus kuşları arasında bir su birikintisi bulunmaktadır. Halının iki kısa kenarında kırmızı renkte püskülleri bulunmaktadır.

Fotoğraf 2.10. 10 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 11

Fotoğraf No: 2.11.

Kullanım Alanı: Oturma Odasında

Halı Sahibi: Keziban YİĞİT

İncelenme Tarihi: 13.07.2022

Ölçüleri: 168 x 115

Kullanılan Renkler: Koyu mavi, açık mavi, yeşil, siyah, kırmızı, sarı, fıstık yeşili.

Genel Tanım: Duvar halısı Keziban YİĞİT'in koleksiyonuna aittir. Halı oturma odasının duvarında asılıdır. Halı kim tarafından, ne zaman ve nereden getirildiği bilinmemektedir. Duvar halısı Evciler-Gülderesi Köyü'nde tespit edilmiştir. Halı boyutları enine 168 cm, boyuna 115 cm olarak ölçülmüştür. Çözüğünde beyaz renkli ipek iplik kullanılmışken, atkısında koyu mavi, açık mavi, yeşil, siyah, kırmızı, sarı, fıstık yeşili, turuncu gibi renklerde ipek iplikler kullanılmıştır. Halıda deformasyon yoktur. Günümüze sağlam ulaşmıştır.

Kompozisyon: Halı tek bordürden oluşmaktadır. Bordür içerisinde birbirini takip eden bitkisel motif işlenmiştir. Ana kompozisyonda yan profilden sola doğru yüzünü dönmüş bir tavus kuşu vardır. Tavus kuşu ağacın üzerine çıkmış şekilde tasvir edilmiştir. Tavus kuşu yine erkek olarak kullanılmıştır, kuyruğu gösterişli olarak tasvir edilmiştir. Tavus kuşunun karşısında Orta Asya mimarisini andıran bir yapı vardır. Mimari yapının arka kısmı ormanlık alandır ve önünde de bir su birikintisi bulunmaktadır. Bu su birikintisi ile duvar halısı hareketlendirilmiştir. Su birikintisinin içinde iki adet kuğu yüzmektedir. Halının kısa olan iki kenarında püskülleri mevcuttur.

Fotoğraf 2.11. 11 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 12

Fotoğraf No: 2.12.

Kullanım Alanı: Misafir Odası

Halı Sahibi: Fadime KOCAER

İncelenme Tarihi: 12.07.2022

Ölçüleri: 120x180

Kullanılan Renkler: Kırmızı, koyu yeşil, açık yeşil, kahverengi, hardal sarı, sarı, koyu mavi, turkuaz, siyah, beyaz.

Genel Tanım: Duvar halısı Fadime KOCAER'in koleksiyonuna aittir. Halı oturma odası duvarında asılıdır. Halının kim tarafından, nereden ve ne zaman getirildiği bilinmemektedir. Duvar halısı Evciler-Karaazap Köyü'nde tespit edilmiştir. Halı boyutları enine 180 cm iken, boyuna 120 cm olarak ölçülmüştür. Çözüğünde beyaz renkli pamuk ipliği kullanılırken, atkısında kırmızı, koyu yeşil, açık yeşil, kahverengi, hardal sarı, sarı, koyu mavi, turkuaz, siyah, beyaz renklerde ipek ipler kullanılmıştır. Halıda hiçbir deformasyon yoktur.

Kompozisyon: Duvar halısı tek bordürden oluşmaktadır. Kalabalık bir kompozisyona sahiptir. Erkek tavus kuşu su kenarında, bir taş üzerinde sağa doğru bakmaktadır. Kuyruğu diğer halılarda da olduğu gibi son derece görkemlidir. Tavus kuşunun önündeki su içerisinde nilüferler ve suyun çevresinde bolca çiçek mevcuttur. Halının sol tarafında bir minik dekor havuzu vardır. Halının arka kısmında bir kale benzeri yapı bulunmaktadır. Dağ ve ormanlık alanda iç içe verilmiştir. Halının sol tarafında dor başlıklı sütunlardan oluşan bir yapı vardır. Yapı üç merdivenden oluşan bir yükselti üzerinde konumlandırılmıştır. Duvar halısının iki kenarında kırmızı püskülleri bulunmaktadır.

Fotoğraf 2.12. 12 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 13

Fotoğraf No: 2.13.

Kullanım Alanı: Yatak Odası

Halı Sahibi: Keziban YİĞİT

İncelenme Tarihi: 13.07.2022

Ölçüleri: 120x180

Kullanılan Renkler: Siyah, kahverengi, hardal sarı, sarı, krem, yeşil, kırmızı.

Genel Tanım: Duvar halısı Keziban YİĞİT'in koleksiyonuna aittir. Halı yatak odasında duvarda asılıdır. Halı kim tarafından, nereden ve ne zaman getirildiği bilinmemektedir. Duvar halısı Evciler-Gülderesi Köyü'nde tespit edilmiştir. Halı boyutları enine 180 cm iken, boyuna 120 cm olarak ölçülmüştür. Çözüğünde beyaz renkli iplik kullanılırken, atkısında ise siyah, kahverengi, hardal sarı, sarı, krem, yeşil, kırmızı gibi renklerde ipek iplerden dokunmuştur. Halı da renklerin solması durumunda başka bir yıpranma görülmemektedir.

Kompozisyon: Halı tek bordürden oluşmaktadır. Bordür içerisinde birbirini takip eden iç içe geçmiş bitkisel motifler bulunmaktadır. Ana kompozisyonda hayvan mücadele sahnesi olan bir kaplanın bir ceylana saldırması ön plana çıkarılmıştır. Kaplan galip gelmenin gururu ile kükrer pozisyonda işlenmişken ceylan yerde cansız bedeniyle yatarken işlenmiştir. Ormanlık alanda tasvir edilen bu halı Asya'da ya da Afrika'da geçmesi ihtimaldir, bunun sebebi halının sağ üst köşesinde bulunan fildir. Fil üzerinde safari yapan insanlar bulunmaktadır. Filin üstündeki insanlar dışında filin önünde iki insan bulunmaktadır. Ormanlık alanda olması bolca ağacın ve otların göstergesidir. Kırmızı renkte fonu bulunan duvar halısının yine aynı renkte püskülleri mevcuttur.

Fotoğraf 2.13. 13 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 14

Fotoğraf No: 2.14.

Kullanım Alanı: Kullanılmıyor

Halı Sahibi: Münevver-Erdoğan ULUSOY

İncelenme Tarihi: 20.07.2022

Ölçüleri: 125x185

Kullanılan Renkler: Siyah, kahverengi, sarı, hardal sarı, kırmızı, açık mavi, mor, açık yeşil, koyu yeşil.

Genel Tanım: Duvar halısı Münevver-Erdoğan Ulusoy'un koleksiyonuna aittir. Duvar halısı günümüzde kullanılmamaktadır. Halının kim tarafından, ne zaman ve nereden getirildiği bilinmemektedir. Duvar halısı Evciler Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutları enine 185 cm iken boyuna 125 cm olarak ölçülmüştür. Çözüğünde beyaz pamuk iplik kullanılırken, atkısında siyah, kahverengi, sarı, hardal sarı, kırmızı, açık mavi, mor, açık yeşil, koyu yeşil gibi renklerde ipek ipler kullanılmıştır. Halının birkaç yerinde renk solması durumunda başka deformasyon sorunu yoktur.

Kompozisyon: Duvar halısı kalabalık bir kompozisyona sahiptir. Halıda hiç boşluk bulunmaksızın doldurulmuştur. Duvar halısı tek bordürden oluşmaktadır. Bordür içerisinde büyüklü küçüklü stilize çiçekler bulunmaktadır. Bordürün dörtkenarın her birinin ortasında madalyon bulunmaktadır. Madalyonların içlerinde ağaç bulunmaktadır. Ana kompozisyonda bir aslan ailesi bulunmaktadır. Aslan ailesinde bir dişi aslan, bir erkek aslan ve iki yavru aslan vardır. Dişi aslan yerde oturmuş dinlenirken, erkek aslan dışarıdan gelecek saldırı olursa diye ayakta beklemektedir. Yerde oturan aslanın önünde bir yavru aslan yatarken, diğer yavru aslan da baba aslan gibi ayakta durmaktadır. Halının kompozisyonu ormanlık bir alanda geçmektedir. Tropikal ağaçlar, çiçekler ve bolca yabani ot bulunmaktadır. Halının ana fonu kırmızı renktedir ve kenar püskülleri de bu sebeple kırmızı olarak işlenmiştir.

Fotoğraf 2.14. 14 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 15

Fotoğraf No: 2.15.

Kullanım Alanı: Kullanılmıyor.

Halı Sahibi: Fatma UYARER

İncelenme Tarihi: 12.07.2022

Ölçüleri: 120x185

Kullanılan Renkler: Beyaz, siyah, koyu mavi, kahverengi, sarı, pembe, lacivert, krem.

Genel Tanım: Halı Fatma UYARER'in koleksiyonuna aittir. Duvar halısı günümüzde kullanılmamaktadır. Duvar halısı, halı sahibi tarafından 1980'li yıllarda Avusturya'dan getirilmiştir. Duvar halısı Evciler- Karaazap Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutları eni 185 cm iken, boyuna 120 cm olarak ölçülmüştür. Çözgüsünde beyaz pamuk ipliği kullanılmışken, atkısında beyaz, siyah, koyu mavi, kahverengi, sarı, pembe, lacivert, krem renginde ipek ipler kullanılmıştır. Halının renginin solması dışında başka bir deformasyon sorunu yoktur.

Kompozisyon: Halı aşırı kalabalık bir kompozisyona sahiptir. Hiç boşluk bırakılmaksızın doldurulmuştur. Duvar halısı geniş bir bordürden oluşmaktadır. Bordür içerisinde Ana kompozisyonda atlı iki figürün bulunduğu ve bu figürlerin bir kız kaçırıldığı tasvir edilmiştir. Sol tarafta önde giden atlı figür tedirgin şekilde elinde tüfeği ile arka tarafa bakmaktadır. Sağ tarafta ki atın üzerindeki figür, baygın şekilde yatan kız tutmaktadır. Atların ayaklarından da anlaşılacağı üzere atlar hareket halindedir. Figürlerin giysileri Araplara özgü bir giyim tarzıdır. Olay akşam vaktidir. Etraf karanlık ve ay gökyüzündedir. Arkada ki mimari yapılar Arapların yapılarını anımsatmaktadır. Yüksek minarelere sahip bir cami, kuleyi andıran saray gibi bir yapı bulunmaktadır. Atlı figürler saraydan kız kaçırma eyleminde olduğu için halıya "Saraydan Kız Kaçırma" adı verilmiştir. Duvar halısının sol kenarındaki püskülleri günümüze ulaşmamışken, sağ taraftaki lacivert püskül günümüze sağlam ulaşmıştır.

Fotoğraf 2.15. 15 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 16

Fotoğraf No: 2.16.

Kullanım Alanı: Mabeyin

Halı Sahibi: Gülsüm BİLGİÇ

İncelenme Tarihi: 13.07.2022

Ölçüleri: 120x180

Kullanılan Renkler: Koyu mavi, açık mavi, lacivert, sarı, krem rengi, beyaz, siyah, gri, narçiçeği.

Genel Tanım: Duvar halısı Gülsüm BİLGİÇ'in koleksiyonuna aittir. Duvar halısı günümüzde mabeyn denilen odada kullanılmaktadır. Duvar halısının kim tarafından, ne zaman ve nereden getirildiği bilinmemektedir. Halı Evciler-Karaazap Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutları enine 180 cm iken, boyuna 120 cm olarak ölçülmüştür. Çözgüsünde beyaz pamuk ipliği kullanılmışken, atkısında koyu mavi, açık mavi, lacivert, sarı, krem rengi, beyaz, siyah, gri, narçiçeği gibi renklerde ipek iplik kullanılmıştır. Halının makinede yıkanmasından kaynaklı bir renk solması ve sol üst köşede yırtılma yıpranmalar da mevcuttur.

Kompozisyon: Halıda boş kalacak yer olmadan her taraf doldurulmuştur. Halı iki bordürden oluşmaktadır. İlk bordürde iç içe geçmiş kıvrık dallar bulunurken, ikinci bordürde stilize sekiz kollu çiçek ve çeşitli bitkiler bulunmaktadır. Ana kompozisyonda 15 Numaralı halıda olduğu gibi burada da saraydan kız kaçırma sahnesi mevcuttur. Halıda iki atlı figür ve kaçırılan kadın vardır. Beyaz at üzerindeki figür kucağına kızını alarak, arkadaki siyah atlı olan figür de arkayı kontrol ederek hızla kaçmaktadırlar. Beyaz atın üzerindeki figür kadına bakmaktadır ve ellerinde tüfek taşımaktadırlar. Atlar koşar bir halde verilmiştir. Koştukları ayaklarından belli olmaktadır Atlı figürler su üzerinden atlayarak geçmektedirler. Arkada birçok mimari yapı mevcuttur ve bu mimari yapılar Orta Asya mimari yapılarına benzemektedir. Sol köşede bulunan yüzeyi çini kaplı bir saray bulunurken, sağ tarafa doğru bir cami ve bunun yanı sıra birkaç yapı daha bulunmaktadır. Olay akşam vaktindedir. Gökyüzünde, ay ve yıldızlar bulunmaktadır.

Fotoğraf 2.16. 16 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 17

Fotoğraf No: 2.17.

Kullanım Alanı: Misafir Odası

Halı Sahibi: Suna ULUER

İncelenme Tarihi: 11.07.2022

Ölçüleri: 120x180

Kullanılan Renkler: Koyu mavi, kırmızı, pembe, koyu yeşil, hardal sarı, açık mavi, siyah, krem rengi, kahverengi.

Genel Tanım: Duvar halısı Suna ULUER'in koleksiyonuna aittir. Duvar halısı günümüzde misafir odası olarak kullanılan odada bulunmaktadır. Duvar halısı 1980'li yıllarda İsmail KOCAER tarafından Avusturya'dan hediye olarak getirmiştir. Halı Evciler Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutları 180 cm iken, boyuna 120 cm olarak ölçülmüştür. Halının çözgüsünde beyaz pamuk ipliği kullanılırken, atkısında koyu mavi, kırmızı, pembe, koyu yeşil, hardal sarı, açık mavi, siyah, krem rengi ve kahverengi gibi renklerde ipek ipler kullanılmıştır. Halının püskülleri eskiyerek koptuğu için halının kenarları sökülmesin diye halı sahibi tarafından siyah kumaş ile halı desteklenmiştir.

Kompozisyon: Duvar halısı geniş ve tek bir bordüre sahiptir. Bordür içerisinde renkli stilize çiçekler ve kıvrık dallar bulunmaktadır. Ana kompozisyonda yer kalmayacak şekilde her alanı doldurulmuştur. Ana fon mavidir. Bir kamelya içerisinde on kişi bulunmaktadır. Eğlence sahnesi işlenmiştir. Sol tarafta bir adam gitar ve bir diğer adam tef çalarken ortada bir kadın dans etmektedir. Diğer kişiler bunları izlemektedir. Dans eden kadın bir halı üzerindedir. Halının alt tarafında sarmaşıklardan oluşan bitkiler ve çiçekler bulunmaktadır. Kamelyanın çevresinde çiçekler ve dallarla örtülüdür. Ahşap masa ve sandalyeler de ilgi çekmektedir. Halıda ki insanların giyim tarzları İspanyol tarzıdır ve ayrıyeten dans edenlerinde Flamenko dansçılarına benzemesi İspanyol olduklarını öne çıkarır.

Fotoğraf 2.17. 17 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 18

Fotoğraf No: 2.18.

Kullanım Alanı: Kullanılmıyor.

Halı Sahibi: Fatma UYARER

İncelenme Tarihi: 12.07.2022

Ölçüleri: 120x180

Kullanılan Renkler: Kırmızı, siyah, kahverengi, sarı, koyu yeşil, açık yeşil, lila, turuncu, gri, beyaz.

Genel Tanım: Duvar halısı Fatma UYARER'in koleksiyonuna aittir. Duvar halısı kullanılmamaktadır. Duvar halısını, halı sahibinin kendisi 1980-1990 yılları arasında Avusturya'dan getirmiştir. Halı Evciler-Karaazap Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutları enine 180 cm olarak ölçülmüşken, boyuna 120 cm olarak ölçülmüştür. Halı hiç kullanılmadığı için oldukça yeni durumdadır. Halının çözgüsünde beyaz pamuk iplik kullanılmışken, atkısında kırmızı, siyah, kahverengi, sarı, koyu yeşil, açık yeşil, lila, turuncu, gri ve beyaz gibi renklerde ipek ipler kullanılmıştır.

Kompozisyon: Hali çift bordürle çevrelenmiş durumdadır. İnce olan dış bordürde bir ters bir düz sıralanmış üçgenler içinde bir kırmızı bir yeşil üçgen bulunmaktadır. Üçgenlerin karşısında mavi yuvarlaklar bulunmaktadır. İkinci geniş bordür içinde suyolu motifleri işlenmiştir. Suyolu motifinin içine yonca yaprakları vardır. Yonca yaprakları çintemani motifini de andırmaktadır. Halıda dokuz canlı işlenmiştir. Canlılarda altı kadın, bir çocuk, iki kuş ve bir maymun bulunmaktadır. Halının sahnesi bir sarayda geçmektedir. Kadınlardan dördü oturmuş diğer kadın kahve ikramı yapmaktadır. Sağ tarafta oturan kadının tahtı yüksektedir. Bunun sebebi statü meselesi olmaktadır. Çocuk annesinin dizinde yatarken bir yandan da kadının biriyle oyun oynamaktadır. Çocukla oynayan kadın kaplan postu üzerinde oturmaktadır. Postun önünde tef çalan bir maymun vardır. Maymunun arka tarafında bir davul ve altıgen şekilde bir sehpa üzerinde nargile vardır. Sol tarafta 2 papağan ve bolca yeşil alan bulunmaktadır. Arka kısımda iki nişler arasında

Katalog No: 19

Fotoğraf No: 2.19.

Kullanım Alanı: Misafir Odası

Halı Sahibi: Fatma-Ali ULUSOY

İncelenme Tarihi: 10.07.2022

Ölçüleri: 120x180

Kullanılan Renkler: Kırmızı, fıstık yeşili, beyaz, siyah, lacivert, kahverengi, sarı, pembe, krem rengi, gri.

Genel Tanım: Duvar halısı Fatma-Ali ULUSOY'un koleksiyonuna aittir. Duvar halısı misafir odası olarak kullanılan dış oda duvarında kullanılmaktadır. Duvar halısını, halının sahibi Ali Ulusoy kendisi 1980-90 yılları arasında Avusturya'dan getirmiştir. Halı Evciler Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutlar enine 185 cm ölmüşken, boyuna 125 cm olarak ölçülmüştür. Halı oldukça iyi durumdadır. Halının çözgüsünde beyaz pamuk iplik kullanılmışken, atkısında kırmızı, fıstık yeşili, beyaz, siyah, lacivert, kahverengi, sarı, pembe, krem rengi ve gri gibi renklerde ipek ipler kullanılmıştır. Halının kırmızı renkte püskülleri mevcuttur.

Kompozisyon: Halı üç bordürden oluşmaktadır. Bordürler iki ince bir geniş olarak verilmiştir ince bordürlerin ikisi de aynıdır damalı motifle yapılmışlardır. Geniş bordür içerisinde stilize çiçek ve dallar bulunmaktadır. Çiçeklerin altı yeşil üstü kırmızı renklidir. Halının kompozisyonu bir sarayda geçmektedir. Sarayın balkonunda dört kişi sarayın ileri gelenlerindedir ve diğer iki kişi de saray hizmetçilerinden olmak toplam altı kadın bulunmaktadır. Sağ tarafta kadınlardan biri diğer kadınlara göre yüksek bir taht üzerinde oturmaktadır. Bu yükseklik statü farkını göstermektedir. Sağdaki kadının elinde nargile, yanındaki kadında ise sigara vardır. Solda oturan iki kadından yerdeki kahve içmektedir. Yukarıdakinin kahvesi yeni gelmiştir. Kıyafetleri kırmızı, mor, koyu mavi renklerde dir. Hepsinin takıları ihtişamlıdır. Yüz ifadeleri donuktur. Kadınların oturdukları balkonun karşısında bolca ağaç, çiçek vs. bulunmaktadır. Bunların yanı sıra Orta Asya mimarisini

andıran yapılar da mevcuttur. Birbirinden ayrı üç yapı bulunmaktadır. Birinin minaresi bulunması sebebiyle cami olduğu ortadadır.

Fotoğraf 2.19. 19 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 20

Fotoğraf No: 2.20.

Kullanım Alanı: Kullanılmıyor.

Halı Sahibi: Glkız DAŐTAN

İncelenme Tarihi: 13.07.2022

lleri: 127x183

Kullanılan Renkler: Koyu mavi, kırmızı, pembe, koyu yeşil, hardal sarı, açık mavi, siyah, krem rengi, kahverengi.

Genel Tanım: Duvar halısı Glkız DAŐTAN'ın koleksiyonuna aittir. Duvar halısı günümüzde kullanılmamaktadır. Duvar halısı kim tarafından, ne zaman ve nereden getirildiği bilinmemektedir. Halı Evciler- Gülderesi Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutları 183 cm iken, boyuna 127 cm olarak llmŐtr. Halının zgsnde beyaz pamuk ipliği kullanılırken, atkısında koyu mavi, kırmızı, pembe, koyu yeşil, hardal sarı, açık mavi, siyah, krem rengi ve kahverengi gibi renklerde ipek ipler kullanılmıştır. Halının iki yanında mavi püskülleri mevcuttur.

Kompozisyon: Duvar halısı 17 Numaralı halı ile birebir aynı kompozisyonu taşımaktadır. Detay için 17 Numaralı halıya bkz.

Fotoğraf 2.20. 20 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 21

Fotoğraf ğraf No: 2.21.

Kullanım Alanı: Kapı Girişi

Halı Sahibi: Senem-Halil KOCAER

İncelenme Tarihi: 11.07.2022

Ölçüleri: 50x100

Kullanılan Renkler: Kırmızı, siyah, krem rengi, turkuaz, asker yeşili, açık yeşil, beyaz.

Genel Tanım: Duvar halısı Senem-Halil Kocaer Koleksiyonuna aittir. Halı kim tarafından, ne zaman nereden getirildiği bilinmemektedir. Halı Evciler-Karaazap Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutları enine 100 cm boyuna 50 cm olarak ölçülmüştür. Halının köşe kısımlarında deformasyonlar mevcuttur. Halının çözgüsünde beyaz pamuk ipliği kullanılmışken, atkısında kırmızı, siyah, krem rengi, turkuaz, asker yeşili, açık yeşil, beyaz gibi renklerde ipek ipler kullanılmıştır. Halının kırmızı beyaz renklerde püskülleri mevcuttur.

Kompozisyon: Halının ana kompozisyonu "Atatürk" tür. Halı diğer duvar halılarına göre daha küçük boyutlu bir duvar halısıdır. Halı 1953 yılından sonra üretildiğini gösteriyor, çünkü Anıtkabir 10 Kasım 1953 yılında yapımı tamamlanıp açılmıştır. Duvar halısının sol tarafında göndere çekilmiş Türk Bayrağı dalgalanırken tasvir edilmiştir. Bayrak milletin şanını, şerefini temsil etmektedir. Ortada üniforma ile tasvir edilen "Atatürk" kalpaklı olarak verilmiştir. Asker yeşili üniformanın yakasında tek yıldızlı apoletleri bulunmaktadır. Başında kalpak bulunmaktadır. Atatürk'ün kalpaklı Fotoğraf ğrafları genellikle "Kurtuluş Savaşı sonrasına tarihlendirilmektedir. Kalpak Türk Tarihinde Kurtuluş Savaşı simgesidir. Bunun yanı sıra milli mücadeleyi ve emperyalizme karşı verilen mücadeleyi simgelemektedir. En sağ tarafta ise aslanlı yoldan başlayarak tasvir edilen Anıtkabir bulunmaktadır. Aslanlı yolda atayı ziyarete giden insanlar bulunmaktadır. Anıtkabir üzerinde Türk rengi olan turkuaz renkli bulutlar ile hareketlilik katılmıştır.

Fotoğraf 2.21. 21 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 22

Fotoğraf No: 2.22.

Kullanım Alanı: Oturma Odası

Halı Sahibi: Keziban YİĞİT

İncelenme Tarihi: 11.07.2022

Ölçüleri: 50x100

Kullanılan Renkler: Kırmızı, siyah, krem rengi, turkuaz, asker yeşili, açık yeşil, beyaz.

Genel Tanım: Duvar halısı Keziban YİĞİT koleksiyonuna aittir. Halı kim tarafından, ne zaman nereden getirildiği bilinmemektedir. Halı Evciler-Gülderesi Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutları enine 100 cm boyuna 50 cm olarak ölçülmüştür. Halının üst kısımlarında deformasyonlar mevcuttur. Halının çözgüsünde beyaz pamuk ipliği kullanılmışken, atkısında kırmızı, siyah, krem rengi, turkuaz, asker yeşili, açık yeşil, beyaz gibi renklerde ipek ipler kullanılmıştır. Halının kırmızı renklerde püskülleri mevcuttur. 21 Numaralı halıya göre renkleri daha canlıdır ve yıpranmamıştır.

Kompozisyon: Duvar halısı 21 Numaralı halı ile aynı kompozisyonu taşımaktadır. Halı detayları için 21 Numaralı halıya bkz.

Fotoğraf 2.22. 22 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

2.2. Bitkisel Süslemeli Duvar Halıları

Katalog No: 23

Fotoğraf No: 2.23.

Kullanım Alanı: Cemevi

İncelenme Tarihi: 13.07.2022

Ölçüleri: 140x140

Kullanılan Renkler: Hardal sarı, kahverengi, sarı, kırmızı, turuncu, yeşil.

Genel Tanım: Duvar halısı Evciler Köyü Cemevi koleksiyonuna aittir. Duvar halısı Cemevi duvarında sergilenmektedir. Duvar halısı Evciler Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutları enine 140 cm olarak ölçülmüşken, boyuna 140 cm olarak ölçülmüştür. Halının çzğsnde beyaz renkli pamuk iplik kullanılmışken, atkısında hardal sarı, kahverengi, sarı, kiremit, turuncu, yeşil gibi renklerde ipek ipler kullanılmıştır. Halının dört tarafında püskül varken günümüze sadece bir kenarının püskülü kopuk bir şekilde ulaşabilmştir.

Kompozisyon: Duvar halısı iki bordürden oluşmaktadır. Bordürler içerisinde stilize çiçekler, yapraklar, lale bulunmaktadır. Uşak halılarında olduğu gibi göbeğinde madalyonlu süsleme bulunduran halıdır. Duvar halısı iki bordürden oluşmaktadır. İlk bordür içerisinde stilize çiçek ve yapraklar bulunmaktadır. İkinci bordür içerisinde, birinci bordürde olduğu gibi stilize çiçek ve yapraklar ile hareketlendirilmiştir. Ana kompozisyon serbest bezemeli Rumiler içerisinde stilize Şekilde gller ve yapraklar bulunmaktadır. Orta kısımda yine stilize çiçekler verilmiştir.

Fotoğraf 2.23. 23 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 24

Fotoğraf No: 2.24.

Kullanım Alanı: Cemevi

Halı Sahibi: Evciler Köyü Cemevi

İncelenme Tarihi: 13.07.2022

Ölçüleri: 140x140

Kullanılan Renkler: Mavi, pembe, kırmızı, turuncu, sarı, yeşil, beyaz.

Genel Tanım: Duvar halısı 23. Halı ile aynı yerde bulunmaktadır. Halının boyutları enine 140 cm olarak ölçülmüşken, boyuna 140 cm olarak ölçülmüştür. Halının çözgüsünde beyaz renkli pamuk iplik kullanılmışken, atkısında mavi, pembe, kırmızı, turuncu, sarı, yeşil, beyaz gibi renklerde ipek ipler kullanılmıştır. Halının dört tarafında püskül yerleri mevcutken, günümüzde püskülleri bulunmamaktadır.

Kompozisyon: Duvar halısı iki bordürden oluşmaktadır. Birinci bordür içerisinde stilize çiçek ve yapraklar mevcuttur. İkinci bordür içerisinde belirli aralıklar ile konumlandırılmış stilize çiçekler vardır. Ana kompozisyon bordürün altını çevreleyen stilize çiçekler ve yapraklar yer almaktadır. Orta göbeğin içerisinde on iki kollu çiçeği andıran kollarında stilize çiçekler ile oluşan bir motif bulunmaktadır. Göbekte stilize çiçekler ve yapraklar ile halıya renkli bir hareket katılmıştır.

Fotoğraf 2.24. 24 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 25

Fotoğraf No: 2.25.

Kullanım Alanı: Cemevi

Halı Sahibi: Evciler Köyü Cemevi

İncelenme Tarihi: 13.07.2022

Ölçüleri: 100x100

Kullanılan Renkler: Kırmızı, bordo, sarı, yeşil, mavi, narçiçeği, krem.

Genel Tanım: Duvar halısı. Duvar halısı Evciler Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutları enine 100 cm olarak ölçülmüşken, boyuna 100 cm olarak ölçülmüştür. Halının çözgüsünde beyaz renkli pamuk iplik kullanılmışken, atkısında kırmızı, bordo, sarı, yeşil, mavi, narçiçeği, krem gibi renklerde ipek ipler kullanılmıştır. Halının dört tarafında hardal sarısı, kırmızı, yeşil renklerde püskülleri yer almaktadır.

Kompozisyon: Duvar halısı tek bordürden oluşmaktadır. Tek bordürün çevrelediği çerçeve içerisinde stilize çiçek ve kıvrık dallar yer almaktadır. Kalabalık bir bitkisel kompozisyona sahiptir. Merkezde stilize çiçek ve kıvrık dallardan oluşan çelenkvari bir göbek kısmı bulunmaktadır. Göbekte dört yönde ve köşebentlerde de stilize çiçek ve kıvrık dallar görülmektedir.

Fotoğraf 2.25. 25 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 26

Fotoğraf ğraf No: 2.26.

Kullanım Alanı: Cemevi

Halı Sahibi: Evciler Köyü Cemevi

İncelenme Tarihi: 13.07.2022

 l leri: 150x160

Kullanılan Renkler: Kırmızı, bordo, sarı, mavi, yeşil, pembe, krem,

Genel Tanım: Duvar halısı Evciler Köyü Cemevi koleksiyonuna aittir. Duvar halısı Cemevi duvarında sergilenmektedir. Duvar halısı Evciler Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutları enine 160 cm olarak  l lmüşken, boyuna 150 cm olarak  l lmüştür. Halının  zğüsünde beyaz renkli pamuk iplik kullanılmışken, atkısında kırmızı, bordo, sarı, yeşil, mavi, narçiçeği, krem gibi renklerde ipek ipler kullanılmıştır. Halının dört tarafında hardal sarısı, kırmızı, yeşil renklerde püskülleri yer almaktadır.

Kompozisyon: Duvar halısı 25 Numaralı duvar halısı ile aynı kompozisyonda işlenmiştir. (Detaylar için 25 Numaralı duvar halısına bkz.) Tek farkları 25 numaralı duvar halısı kare formda dokunmuşken 26 Numaralı duvar halısı dikdörtgen formda dokunmuştur.

Fotoğraf 2.26. 26 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 27

Fotoğraf No: 2.27.

Kullanım Alanı: Cemevi

Halı Sahibi: Evciler Köyü Cemevi

İncelenme Tarihi: 13.07.2022

Ölçüleri: 145x200

Kullanılan Renkler: Hardal sarı, kırmızı, yeşil, sarı, krem.

Genel Tanım: Duvar halısı Evciler Köyü Cemevi koleksiyonuna aittir. Duvar halısı Cemevi duvarında sergilenmektedir. Duvar halısı Evciler Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutları enine 200 cm olarak ölçülmüşken, boyuna 145 cm olarak ölçülmüştür. Halının çözüğünde beyaz renkli pamuk iplik kullanılmışken, atkısında kırmızı, bordo, sarı, yeşil, mavi, narçiçeği, krem gibi renklerde ipek ipler kullanılmıştır. Halının dört tarafında hardal sarısı, kırmızı, yeşil renklerde püskülleri yer almaktadır.

Kompozisyon: Duvar halısı dört bordürden oluşmaktadır. İlk bordür düz hardal sarısı renkte dokunmuştur. İkinci bordürde stilize çiçekler bulunmaktadır. Üçüncü bordür, birinci bordürde olduğu gibi yine hardal sarı renkte düz olarak işlenmiştir. Dördüncü bordür içerisinde stilize olarak küçük boyutlu çiçekler bulunmaktadır. Kalabalık bir bitkisel kompozisyona sahiptir. Duvar halısının dört köşesinde vazo içerisinde bulunan stilize çiçekler mevcuttur. Halının göbeğinde çelenkvari stilize çiçekler ve kıvrımlı yapraklar bulunmaktadır.

Fotoğraf 2.27. 27 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 28

Fotoğraf No: 2.28.

Kullanım Alanı: Kullanılmıyor.

Halı Sahibi: Fatma-Ali Ulusoy

İncelenme Tarihi: 13.07.2022

Ölçüleri: 160x210

Kullanılan Renkler: Yeşil, kırmızı, turuncu, beyaz, pembe

Genel Tanım: Duvar halısı Fatma-Ali ULUSOY'un koleksiyonuna aittir ve kullanılmamaktadır. Halı Evciler Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutları enine 210 cm olarak ölçülmüşken, boyuna 160 cm olarak ölçülmüştür. Halının çözüğünde beyaz renkli pamuk iplik kullanılmışken, atkısında yeşil, kırmızı, turuncu, beyaz, pembe gibi renklerde ipek ipler kullanılmıştır. Halının üç tarafında yeşil renkte püskülleri yer almaktadır.

Kompozisyon: Duvar halısı iki bordürden oluşmaktadır. İki bordür içerisinde stilize çiçek ve yapraklar bulunmaktadır. Bordür altındaki kısımda yine stilize çiçek ve yapraklar dokunmuştur. Halı göbeğinde çelenkvari şekilde stilize çiçek ve kıvrık dallar ile hareket katılmıştır. Halı enine ikiye katlandığında simetrik bir görüntü ortaya çıkmaktadır.

Fotoğraf 2.28. 28 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 29

Fotoğraf No: 2.29.

Kullanım Alanı: Kullanılmıyor.

Halı Sahibi: Fatma uyarer

İncelenme Tarihi: 12.07.2022

Ölçüleri: 100x100

Kullanılan Renkler: Mavi, pembe, krem, turuncu, hardal sarı, yeşil.

Genel Tanım: Duvar halısı Fatma UYARER'in koleksiyonuna aittir. Duvar halısı kullanılmamaktadır. Duvar halısı Karaazap Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutları enine 100 cm olarak ölçülmüşken, boyuna 100 cm olarak ölçülmüştür. Halının çözüğünde beyaz renkli pamuk iplik kullanılmışken, atkısında mavi, pembe, krem, turuncu, hardal sarı, yeşil gibi renklerde ipek ipler kullanılmıştır. Halının dört tarafında mavi renkte püskülleri yer almaktadır.

Kompozisyon: Duvar halısı tek bordürden oluşmaktadır. Bordür düz şekilde, hardal sarı renkte verilmiştir. Bordürün alt kısmında, stilize çiçekler ve yapraklar ile çevrelenmiştir. Halının göbeğinde birbirinin simetrisi olan stilize çiçek ve yaprak motifi mevcuttur.

Fotoğraf 2.29. 29 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 30

Fotoğraf No: 2.30.

Kullanım Alanı: Kullanılmıyor.

Halı Sahibi: Fatma UYARER

İncelenme Tarihi: 12.07.2022

Ölçüleri: 150x180

Kullanılan Renkler: Mor, kırmızı, yeşil, sarı, turuncu.

Genel Tanım: Duvar halısı Fatma UYARER'in koleksiyonuna aittir ve kullanılmamaktadır. Halı Karaazap Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutları enine 100 cm olarak ölçülmüşken, boyuna 100 cm olarak ölçülmüştür. Halının çözgüsünde beyaz renkli pamuk iplik kullanılmışken, atkısında mor, kırmızı, yeşil, sarı, turuncu gibi renklerde ipek ipler kullanılmıştır. Halının üç tarafında sarı, kırmızı, yeşil renkte püskülleri yer almaktadır.

Kompozisyon: Halı 28 Numaralı halı ile aynı kompozisyonu taşımaktadır. Detaylı bilgi için 28 numaralı halıya bkz.

Fotoğraf 2.30. 30 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 31

Fotoğraf No: 2.31.

Kullanım Alanı: Kullanılmıyor.

Halı Sahibi: Fatma UYARER

İncelenme Tarihi: 12.07.2022

Ölçüleri: 160x210

Kullanılan Renkler: Mavi, pembe, sarı, krem, mor, turuncu.

Genel Tanım: Duvar halısı Fatma UYARER'in koleksiyonuna aittir ve kullanılmamaktadır. Halı Karaazap Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutları enine 210 cm olarak ölçülmüşken, boyuna 160 cm olarak ölçülmüştür. Halının çözgüsünde beyaz renkli pamuk iplik kullanılmışken, atkısında mavi, pembe, sarı, krem, mor, turuncu gibi renklerde ipek ipler kullanılmıştır. Halının dört tarafında mavi ve sarı renklerde püskülleri mevcuttur.

Kompozisyon: Duvar halısı tek bordürden oluşmaktadır. Bordür içerisinde S kıvrımları ve bu kıvrımlar içerisinde bir ters bir düz lale motifi bulunmaktadır. Ana kompozisyonda göbekte stilize çiçekler ve yapraklar ile süslenmiştir. Köşebentlerde pembe, turuncu renklerde stilize çiçekler, kıvrımlı dallar ile halı kompozisyonu genişletilmiştir. Halı enine veya boyuna ikiye katlandığı zaman simetrik bir görüntü ortaya çıkarmaktadır.

Fotoğraf 2.31. 31 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 32

Fotoğraf No: 2.32.

Kullanım Alanı: Kullanılmıyor.

Halı Sahibi: Gülsüm BİLGİÇ

İncelenme Tarihi: 12.07.2022

Ölçüleri: 157x210

Kullanılan Renkler: Yeşil, pembe, turuncu, sarı, krem, mor.

Genel Tanım: Duvar halısı Gülsüm BİLGİÇ'in koleksiyonuna aittir ve kullanılmamaktadır. Halı Karaazap Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutları enine 210 cm olarak ölçülmüşken, boyuna 157 cm olarak ölçülmüştür. Halının çözgüsünde beyaz renkli pamuk iplik kullanılmışken, atkısında yeşil, pembe, turuncu, sarı, krem, mor gibi renklerde ipek ipler kullanılmıştır. Halının üç tarafında püskül yerleri bulunurken, püskülleri günümüze ulaşamamıştır.

Kompozisyon: Duvar halısı iki bordürden oluşmaktadır. İlk bordür içerisinde aralıklar ile sıralanmış 44 adet stilize çiçek bulunmaktadır. İkinci bordür içerisinde S kıvrımlar ortasında bir ters bir düz olarak lale motifleri ile süslenmiştir. Ana kompozisyonda göbekte geniş bir şekilde stilize çiçekler ve yapraklar ile süslenmiştir. Köşebentlerde pembe, turuncu ve mor renklerde stilize çiçekler, kıvrımlı dallar ile halı kompozisyonu genişletilmiştir. Halı enine veya boyuna ikiye katlandığı zaman simetrik bir görüntü ortaya çıkarmaktadır.

Fotoğraf 2.32. 32 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 33

Fotoğraf No: 2.33.

Kullanım Alanı: Kullanılmıyor.

Halı Sahibi: Gülsüm BİLGİÇ

İncelenme Tarihi: 12.07.2022

Ölçüleri: 153x207

Kullanılan Renkler: Mavi, pembe, sarı, krem, mor, turuncu.

Genel Tanım: Duvar halısı Gülsüm BİLGİÇ'in koleksiyonuna aittir ve kullanılmamaktadır. Halı Karaazap Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutları enine 210 cm olarak ölçülmüşken, boyuna 160 cm olarak ölçülmüştür. Halının çözgüsünde beyaz renkli pamuk iplik kullanılmışken, atkısında mavi, pembe, sarı, krem, mor, turuncu gibi renklerde ipek ipler kullanılmıştır. Halının üç tarafında püskül yerleri bulunurken, püskülleri günümüze ulaşamamıştır.

Kompozisyon: Duvar halısı 31 Numaralı halı ile aynı kompozisyonu taşımaktadır. Kompozisyon detayları için 31 numaralı duvar halısına bkz.

Fotoğraf 2.33. 33 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 34

Fotoğraf No: 2.34.

Kullanım Alanı: Kullanılmıyor.

Halı Sahibi: Mine DOĞANDEMİR

İncelenme Tarihi: 14.07.2022

Ölçüleri: 155x212

Kullanılan Renkler: Kırmızı, krem, pembe, mor, yeşil, turuncu, hardal sarı.

Genel Tanım: Duvar halısı Mine DOĞANDEMİR'in koleksiyonuna aittir ve kullanılmamaktadır. Halı Evciler Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutları enine 212 cm olarak ölçülmüşken, boyuna 155 cm olarak ölçülmüştür. Halının çözüğünde beyaz renkli pamuk iplik kullanılmışken, atkısında kırmızı, krem, pembe, mor, yeşil, turuncu, hardal sarı gibi renklerde ipek ipler kullanılmıştır. Halının üç tarafında püskül yerleri bulunurken, püskülleri günümüze ulaşamamıştır.

Kompozisyon: Duvar halısı 31 Numaralı ve 33 Numaralı halı ile aynı kompozisyonu taşımaktadır. Kompozisyon detayları için 31 Numaralı duvar halısına bkz.

Fotoğraf 2.34. 34 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 35

Fotoğraf No: 2.35.

Kullanım Alanı: Kullanılmıyor.

Halı Sahibi: Erdoğan ULUSOY

İncelenme Tarihi: 20.07.2022

Ölçüleri: 180x180

Kullanılan Renkler: Kırmızı, beyaz, pembe, mavi, turuncu.

Genel Tanım: Duvar halısı Erdoğan ULUSOY'un koleksiyonuna aittir ve kullanılmamaktadır. Halı Evciler Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutları enine 180 cm olarak ölçülmüşken, boyuna 185 cm olarak ölçülmüştür. Halının çözüğünde beyaz renkli pamuk iplik kullanılmışken, atkısında Kırmızı, beyaz, pembe, mavi, turuncu gibi renklerde ipek ipler kullanılmıştır. Halının dört tarafında pembe, sarı, yeşil, turuncu renkli püskülleri bulunmaktadır.

Kompozisyon: Duvar halısı tek bordürden oluşmaktadır. Bordür içerisinde stilize bitkisel motif ve kıvrık dallar bulunmaktadır. Ana kompozisyon içinde merkezde stilize çiçekler ve yapraklar çelenkvari motif içerisinde verilmiştir. Köşebentlerde birbirinin aynısı olan stilize çiçekler ve dallar çelenkvari motif içinde halıya hareket katmıştır. Köşebentlerin arasında yine stilize çiçek ve dallar ile süslenmiştir. Halı enine ya da boyuna katlandığında simetrik bir görüntü elde edilmektedir.

Fotoğraf 2.35. 35 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 36

Fotoğraf No: 2.36.

Kullanım Alanı: Kullanılmıyor.

Halı Sahibi: Elif YİĞİT

İncelenme Tarihi: 13.07.2022

Ölçüleri: 150x210

Kullanılan Renkler:

Genel Tanım: Duvar halısı Elif YİĞİT'in koleksiyonuna aittir ve kullanılmamaktadır. Halı Karaazap Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutları enine 210 cm olarak ölçülmüşken, boyuna 150 cm olarak ölçülmüştür. Halının çözgüsünde beyaz renkli pamuk iplik kullanılmışken, atkısında mavi, pembe, turuncu, sarı, krem, mor gibi renklerde ipek ipler kullanılmıştır. Halının üç tarafında püskül yerleri bulunurken, püskülleri günümüze ulaşamamıştır.

Kompozisyon: Duvar halısı 32 Numaralı halı ile aynı kompozisyonu taşımaktadır. Kompozisyon detayları için 32 Numaralı duvar halısına bkz.

Fotoğraf 2.36. 36 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

2.3.Mimari Süslemeli Duvar Halıları

Katalog No: 37

Fotoğraf No: 2.37.

Kullanım Alanı: Misafir Odası

Halı Sahibi: Ali-Fatma ULUSOY

İncelenme Tarihi: 10.07.2022

Ölçüleri: 120x185

Kullanılan Renkler: Petrol mavi, yeşil, kahverengi, krem rengi, beyaz, siyah.

Genel Tanım: Duvar halısı Fatma-Ali ULUSOY koleksiyonuna aittir. Duvar halısı dış oda diye adlandırılan misafir odasının duvarında asılıdır. Duvar halısı, halının sahibi Ali ULUSOY tarafından 1980-90 yılları arasında Avusturya'dan getirmiştir. Halı Evciler Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutları enine 185 cm olarak ölçülmüşken, boyuna 120 cm olarak ölçülmüştür. Halının çözüğünde beyaz renkte pamuk ipliği kullanılırken, atkısında petrol mavi, yeşil, kahverengi, krem rengi, beyaz, siyah gibi renklerde ipek ipler kullanılmıştır. Halının iki kenarında mavi renkte püskülleri bulunmaktadır.

Kompozisyon: Duvar halısı tek bordür ile çevrelenmektedir. Bordür içerisinde stilize çiçekler ve yapraklar bulunmaktadır. Duvar halısına bir revak içinden bakıyor gibi tasvir edilmiştir. Revakın üç kemerinden hepsi başka yapılara bakmaktadır. Kemer ve bordür arasında kalan boşluklarda iki madalyon içinde "Allah", "Muhammed" lafzı bulunmaktadır. Bunların yanı sıra iki madalyon daha vardır, bunların içinde iki farklı mimari yapı vardır. Ana kompozisyonda en solda bulunan yapı Mekke'de bulunan Kâbe'dir. Kâbe önünde bir minber bulunmaktadır. Allah'ın evi olarak bilinen İslam dininin ikinci kıblesi olmasından dolayı önemli yapılardandır. Orta kısımda bulunan ikinci yapı ise İstanbul'da bulunan Mimar Sinan'ın yaptığı ve kalfalık eserim dediği Süleymaniye Camii'dir. Sultan Süleyman tarafından 1551 yılından yaptırılmıştır. Camii dört minareye sahiptir. Düzgün kesme taştan yapılmıştır. Taşın yanı sıra cami içinde çini, ahşap ve sedef malzeme kullanılmıştır. Sağdaki üçüncü yapı olan Mescid-i Nebevi yer

almaktadır. Medine’de İslam peygamberi Hz. Muhammed tarafından inşa edilmiştir. Nebevi Arapça anlamıyla “peygambere ait” anlamını taşıdığı için peygamber mescidi de denmektedir. Peygamber döneminde yapılan yapı depremde ve yangında zarar görmüştür, yerine Emeviler, Abbasiler, Memlûklüler ve Osmanlı Devleti döneminde yeniden yapıp, restore edilmiştir. Bu restorasyonlar sonucu günümüzdeki halini almıştır. Peygamberin mezarı da burada yer almaktadır.

Fotoğraf 2.37. 37 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 38

Fotoğraf No: 2.38.

Kullanım Alanı: Misafir Odası

Halı Sahibi: Fatma-Halil KOCAER

İncelenme Tarihi: 12.07.2022

Ölçüleri: 125x185

Kullanılan Renkler: Petrol mavi, yeşil, kahverengi, krem rengi, beyaz, siyah.

Genel Tanım: Duvar halısı Fatma-Halil KOCAER koleksiyonuna aittir. Duvar halısı dış oda diye adlandırılan misafir odasının duvarında asılıdır. Duvar halısı kim tarafından, ne zaman ve nereden getirildiği bilinmemektedir. Halı Evciler-Karaazap Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutları enine 185 cm olarak ölçülmüşken, boyuna 125 cm olarak ölçülmüştür. Halının çözüğünde beyaz renkte pamuk ipliği kullanılırken, atkısında petrol mavi, yeşil, kahverengi, krem rengi, beyaz, siyah gibi renklerde ipek ipler kullanılmıştır. Halının iki kenarında mavi renkte püskülleri bulunmaktadır.

Kompozisyon: Halı 37 Numaralı halı ile aynı kompozisyona sahiptir. Halının detayları için 37 Numaralı halıya bkz.

Fotoğraf 2.38. 38 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 39

Fotoğraf No: 2.39.

Kullanım Alanı: Oturma Odası

Halı Sahibi: Senem-Halil KOCAER

İncelenme Tarihi: 11.07.2022

Ölçüleri: 120x185

Kullanılan Renkler: Kırmızı, yeşil, kahverengi, krem rengi, beyaz, siyah.

Genel Tanım: Duvar halısı Senem-Halil KOCAER koleksiyonuna aittir. Duvar halısı oturma odasının duvarında asılıdır. Duvar halısı Halil KOCAER'in babası İsmail KOCAER tarafında 1980'li yıllarda Avusturya'dan getirilmiştir. Halı Evciler-Karaazap Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutları enine 185 cm olarak ölçülmüşken, boyuna 120 cm olarak ölçülmüştür. Halının çözüğünde beyaz renkte pamuk ipliği kullanılırken, atkısında kırmızı, yeşil, kahverengi, krem rengi, beyaz, siyah gibi renklerde ipek ipler kullanılmıştır. Halının iki kenarında kırmızı renkte püskülleri bulunmaktadır.

Kompozisyon: Duvar halısı 37-38 Numaralı duvar halısının kompozisyonu ile aynı özellikleri taşımaktadır. Halı detayları için 37 Numaralı halıya bkz.

Fotoğraf 2.39. 39 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 40

Fotoğraf No: 2.40.

Kullanım Alanı: Misafir Odası (Dış oda)

Halı Sahibi: İhsan DALKIRAN

İncelenme Tarihi: 13.07.2022

Ölçüleri: 120x185

Kullanılan Renkler: Sarı, siyah, kırmızı, ladin yeşili, kahverengi, kiremit rengi, hardal sarı.

Genel Tanım: Duvar halısı Naciye-İhsan DALKIRAN koleksiyonuna aittir. Duvar halısı misafir odası olan dış oda duvarında asılıdır. Duvar halısı kim tarafından, ne zaman ve nereden getirildiği bilinmemektedir. Halı Evciler-Gülderesi Köyü'nde tespit edilmiştir. Halının boyutları enine 185 cm olarak ölçülmüşken, boyuna 120 cm olarak ölçülmüştür. Halının çözüğünde beyaz renkte pamuk ipliği kullanılırken, gibi renklerde sarı, siyah, kırmızı, ladin yeşili, kahverengi, kiremit rengi, hardal sarı gibi renklerde ipek ipler kullanılmıştır. Halının iki kenarında yeşil renkte püskülleri bulunmaktadır.

Kompozisyon: Duvar halısının ana kompozisyonu iki yapıdan oluşmaktadır. Yapıları birbirinden ayıran bir bordür vardır. Bordürü ortadan ikiye ayıran bir sütun bulunmaktadır. Bordür ve sütunlar kırmızı, sarı renklerde stilize çiçekler ile süslenmiştir. Duvar halısına İslamiyet'in iki önemli yapısı olan Mescid-i Nebevi ve Kâbe işlenmiştir. Sol tarafta peygamber evi olarak bilinen Mescid-i Nebevi bulunmaktadır. Peygamber'in hicretinden hemen sonra Medine'de inşa edilmiştir. Dönem dönem farklı restorasyonlar geçirmiştir ve günümüzde halı üzerindeki görüntüye ulaşmıştır. Kubbenin altında bulunan revakların önünde çevresi çitle çevrilmiş hurma ağacı bulunmaktadır. Hurma ağacı; bereket, barış, zafer ve gücün simgesidir⁵¹. Sağ tarafta ise günümüz kiblesi olan "Kâbe" bulunmaktadır. Kâbe'nin günümüze yakın hali değil de 65-70 yıl önceki haliyle halıya dokunmuştur. Çevresi Osmanlı Dönemi yapılan revaklar ile çevrilidir. 1954 yılında

⁵¹ Nebi Bozkurt, "Hurma", *TDV İslam Ansiklopedisi*, XVIII., (1998). 391-393

Kâbe'nin çevresinde genişletme çalışması yapıldığı için ortadaki iki büyük yapı ve minber ortadan kaldırılmıştır. Revakların birleşim noktasında birde minare bulunmaktadır. Minarenin arka tarafında günümüz gökdelenleri değil de daha minimal müstakil ya da en fazla iki katlı olan evler bulunmaktadır.

Fotoğraf 2.40. 40 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 41

Fotoğraf No: 2.41.

Kullanım Alanı: Misafir Odası

Halı Sahibi: Yeter-Ali ULUSOY

İncelenme Tarihi: 11.07.2022

Ölçüleri: 120x160

Kullanılan Renkler: Koyu mavi, kırmızı, açık mavi, kahverengi, koyu yeşil, açık yeşil, hardal sarı.

Genel Tanım: Duvar halısı Yeter-Ali ULUSOY'un koleksiyonuna aittir. Duvar halısı misafir odası denilen dış oda duvarında asılıdır. Duvar halısı kim tarafından, ne zaman ve nereden getirildiği bilinmemektedir. Halı Evciler Köyü'nde tespit edilmiştir. Halı boyutları enine 160 cm olarak ölçülmüşken, boyuna 120 cm olarak ölçülmüştür. Halının çözüğünde beyaz pamuk ipliği kullanılmışken, atkısında koyu mavi, kırmızı, açık mavi, kahverengi, koyu yeşil, açık yeşil, hardal sarı gibi renklerde ipek iplikler kullanılmıştır. Duvar halısının kenarında koyu mavi renkte püskülleri bulunmaktadır.

Kompozisyon: Duvar halısı tek bordürden oluşmaktadır. Bordür içerisinde koyu yeşil, açık yeşil, kırmızı, sarı, açık mavi gibi renklerde stilize çiçekler ve yapraklar bulunmaktadır. Bordürün altında bulunan ana kompozisyonda Mimar Sinan'ın kalfalık eserim dediği Süleymaniye Camii ve Sol tarafta bulunan Boğaz köprü (Günümüzdeki adıyla 15 Temmuz Şehitler Köprüsü) bulunmaktadır. Fon olarak koyu mavi kullanılmıştır. Sağ taraftaki Süleymaniye Camii; Kanuni Süleyman'ın emriyle Mimar Sinan'a yaptırmıştır. Cami hayali olarak tasvir edilmiştir. Süleymaniye Camii minaresinde bulunan şerefe sayıları; iki minarede iki tane iken, diğer iki minarede üç şerefe olarak artırılmıştır. Süleymaniye Camii bir sur içinde konumlandırılmıştır. Duvar halısının üst orta kısmında bir madalyon içinde Türk Bayrağı tasvir edilmiştir. Madalyonun dışında ise bitkisel motifler ile süslenmiştir. Bir diğer motif ise Boğaziçi Köprüsü'dür. Köprü Karadeniz ile Marmara Deniz'ini birbirine bağlamaktadır. Boğaz Köprü 1973 yılında yapılmıştır. Köprü'nün 1973 yılından yapımından dolayı bu halı 1973

yılından sonra yapılmıştır. Halının alt kısmına doğru ağaçlar, çiçekler ve geniş bir süs havuzu ile hareketlilik kazandırılmıştır.

Fotoğraf 2.41. 41 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 42

Fotoğraf No: 2.42.

Kullanım Alanı: Kullanılmıyor.

Halı Sahibi: Gülsüm-Ali ÖZYÜREK

İncelenme Tarihi: 12.07.2022

Ölçüleri: 120x170

Kullanılan Renkler: Koyu mavi, kırmızı, açık mavi, kahverengi, koyu yeşil, açık yeşil, hardal sarı, beyaz.

Genel Tanım: Duvar halısı Gülsüm-Ali ÖZYÜREK'in koleksiyonuna aittir. Duvar halısı kullanılmamaktadır. Duvar halısı halı sahibi Ali ÖZYÜREK'in babası Veli ÖZYÜREK tarafından Avusturya'dan 1985 yılları gibi getirilmiştir. Halı Evciler-Karaazap Köyü'nde tespit edilmiştir. Halı boyutları enine 170 cm olarak ölçülmüşken, boyuna 120 cm olarak ölçülmüştür. Halının çözgüsünde beyaz pamuk ipliği kullanılmışken, atkısında koyu mavi, kırmızı, açık mavi, kahverengi, koyu yeşil, açık yeşil, hardal sarı, beyaz gibi renklerde ipek iplikler kullanılmıştır. Duvar halısının kenarında koyu mavi renkte püskülleri bulunmaktadır. Halı sağlam olarak günümüze ulaşmıştır.

Kompozisyon: Halı kompozisyonu 41 Numaralı halı ile aynıdır. Halı detayı için 41 numaralı haliya bkz.

Fotoğraf 2.42. 42 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 43

Fotoğraf No: 2.43.

Kullanım Alanı: Kullanılmıyor.

Halı Sahibi: Rahşan-Yadigar AYDOĞDU

İncelenme Tarihi: 20.07.2022

Ölçüleri: 120x153

Kullanılan Renkler: Kırmızı, açık mavi, kahverengi, koyu yeşil, açık yeşil, hardal sarı, beyaz.

Genel Tanım: Duvar halısı Rahşan-Yadigar AYDOĞDU'nun koleksiyonuna aittir. Duvar halısı kullanılmamaktadır. Duvar halısı kim tarafından, ne zaman ve nereden getirildiği bilinmemektedir. Halı Evciler Köyü'nde tespit edilmiştir. Halı boyutları enine 153 cm olarak ölçülmüşken, boyuna 120 cm olarak ölçülmüştür. Halının çözgüsünde beyaz pamuk ipliği kullanılmışken, atkısında kırmızı, açık mavi, kahverengi, koyu yeşil, açık yeşil, hardal sarı, beyaz gibi renklerde ipek iplikler kullanılmıştır. Duvar halısının kenarında koyu yeşil renkte püskülleri bulunmaktadır. Halı günümüze yeni gibi halde ulaşmıştır.

Kompozisyon: Halı kompozisyonu 41 ve 42 Numaralı halı ile aynıdır. Halı detayı için 41 Numaralı haliya bkz.

Fotoğraf 2.43. 43 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 44

Fotoğraf No: 2.44.

Kullanım Alanı: Kullanılmıyor.

Halı Sahibi: Glkız DAŐTAN

İncelenme Tarihi: 13.07.2022

lleri: 125x160

Kullanılan Renkler: Koyu mavi, kırmızı, açık mavi, kahverengi, koyu yeşil, açık yeşil, hardal sarı, beyaz.

Genel Tanım: Duvar halısı Glkız DAŐTAN'ın koleksiyonuna aittir. Duvar halısı kullanılmamaktadır. Duvar halısı kim tarafından, ne zaman ve nereden getirildiği bilinmemektedir. Halı Evciler-Gülderesi Köyü'nde tespit edilmiştir. Halı boyutları enine 160 cm olarak llmŐken, boyuna 125 cm olarak llmŐtr. Halının zgsnde beyaz pamuk ipliği kullanılmışken, atkısında koyu mavi, kırmızı, açık mavi, kahverengi, koyu yeşil, açık yeşil, hardal sarı, beyaz gibi renklerde ipek iplikler kullanılmıştır. Duvar halısının kenarında koyu mavi renkte püskülleri bulunmaktadır. Halı sağlam olarak günümüze ulaşmıştır.

Kompozisyon: Halı kompozisyonu 41-42-43 Numaralı halı ile aynıdır. Halı detayı için 41 Numaralı haliya bkz.

Fotoğraf 2.44. 44 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 45

Fotoğraf No: 2.45.

Kullanım Alanı: Kullanılmıyor.

Halı Sahibi: Fatma UYARER

İncelenme Tarihi: 12.07.2022

Ölçüleri: 120x160

Kullanılan Renkler: Kırmızı, açık mavi, kahverengi, koyu yeşil, açık yeşil, hardal sarı, beyaz.

Genel Tanım: Duvar halısı Fatma UYARER'in koleksiyonuna aittir. Duvar halısı kullanılmamaktadır. Duvar halısı, halı sahibi Fatma UYARER tarafından Avusturya'dan getirilmiştir. Halı Evciler-Karaazap Köyü'nde tespit edilmiştir. Halı boyutları enine 160 cm olarak ölçülmüşken, boyuna 120 cm olarak ölçülmüştür. Halının çözgüsünde beyaz pamuk ipliği kullanılmışken, atkısında kırmızı, açık mavi, kahverengi, koyu yeşil, açık yeşil, hardal sarı, beyaz gibi renklerde ipek iplikler kullanılmıştır. Duvar halısının kenarında kırmızı renkte püskülleri bulunmaktadır. Halı günümüze hiç kullanılmadığı için yeni halde ulaşmıştır.

Kompozisyon: Halı kompozisyonu 41-42-42-43-44 Numaralı halı ile aynıdır. Halı detayı için 41 Numaralı halıya bkz.

Fotoğraf 2.45. 45 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 46

Fotoğraf No: 2.46.

Kullanım Alanı: Misafir Odası

Halı Sahibi: Glkız UYARER

İncelenme Tarihi: 12.07.2022

lleri: 120x160

Kullanılan Renkler: Kırmızı, açık mavi, kahverengi, koyu yeşil, açık yeşil, hardal sarı, beyaz.

Genel Tanım: Duvar halısı Glkız UYARER'in koleksiyonuna aittir. Duvar halısı misafir odası olarak kullanılan dış oda duvarında asılıdır. Duvar halısı, kim tarafından ne zaman ve nereden getirildiği bilinmemektedir. Halı Evciler-Karaazap Köyü'nde tespit edilmiştir. Halı boyutları enine 160 cm olarak llmőken, boyuna 120 cm olarak llmőtr. Halının zgsnde beyaz pamuk ipliği kullanılmıőtken, atkısında kırmızı, açık mavi, kahverengi, koyu yeşil, açık yeşil, hardal sarı, beyaz gibi renklerde ipek iplikler kullanılmıőtir. Duvar halısının kenarında kırmızı renkte püskülleri bulunmaktadır. Halı günümüze hiç kullanılmadığı için yeni halde ulaőtmiőtir.

Kompozisyon: Halı kompozisyonu 41-42-42-43-44-45 Numaralı halı ile aynıdır. Halı detayı için 41 Numaralı halıya bkz.

Fotoğraf 2.46. 46 Numaralı Duvar

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 47

Fotoğraf No: 2.47.

Kullanım Alanı: Kamelya Duvarı

Halı Sahibi: Bekir KARACABEY

İncelenme Tarihi: 11.07.2022

Ölçüleri: 122x148

Kullanılan Renkler: Kırmızı, açık mavi, kahverengi, koyu yeşil, açık yeşil, hardal sarı, beyaz.

Genel Tanım: Duvar halısı Bekir KARACABEY'in koleksiyonuna aittir. Duvar halısı misafir odası olarak kullanılan dış oda duvarında asılıdır. Duvar halısı, kim tarafından ne zaman ve nereden getirildiği bilinmemektedir. Halı Karaazap Köyü'nde tespit edilmiştir. Halı boyutları enine 148 cm olarak ölçülmüşken, boyuna 122 cm olarak ölçülmüştür. Halının çözüğünde beyaz pamuk ipliği kullanılmışken, atkısında kırmızı, açık mavi, kahverengi, koyu yeşil, açık yeşil, hardal sarı, beyaz gibi renklerde ipek iplikler kullanılmıştır. Duvar halısının kenarında kırmızı renkte püskülleri bulunmaktadır. Halı günümüze hiç kullanılmadığı için yeni halde ulaşmıştır.

Kompozisyon: Halı kompozisyonu 41-42-42-43-44-45-46 Numaralı halılar ile aynıdır. Halı detayı için 41 Numaralı halıya bkz.

Fotoğraf 2.47. 47 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

Katalog No: 48

Fotoğraf No: 2.48.

Kullanım Alanı: Çocuk Odası

Halı Sahibi: Aysel-Metin ŞAHİNER

İncelenme Tarihi: 16.08.2022

Ölçüleri: 115 x 175

Kullanılan Renkler: Koyu mavi, açık mavi, kahverengi, koyu yeşil, açık yeşil, hardal sarı, beyaz, kırmızı.

Genel Tanım: Duvar halısı Aysel-Metin ŞAHİNER'in koleksiyonuna aittir. Halı çocuk odası duvarında asılıdır. Duvar halısı, antikacıdan satın alma yolu ile edinilmiştir. Halı Evciler Köyü'nde tespit edilmiştir. Halı boyutları enine 175 cm olarak ölçülmüşken, boyuna 115 cm olarak ölçülmüştür. Halının çözgüsünde beyaz pamuk ipliği kullanılmışken, atkısında koyu mavi, açık mavi, kahverengi, koyu yeşil, açık yeşil, hardal sarı, beyaz, kırmızı gibi renklerde ipek iplikler kullanılmıştır. Duvar halısının kenarında mavi renkte püskülleri bulunmaktadır. Halı günümüze hiç kullanılmadığı için yeni halde ulaşmıştır.

Kompozisyon: Halı kompozisyonu 41-42-42-43-44-45-46-47 Numaralı halılar ile aynıdır. Diğer halıların orta üst kısmında dalgalanan Türk bayrağı bulunurken bu halı üzerinde Atatürk'ün sadece baş kısmından oluşan bir portresi mevcuttur. (Halı detayı için 41 Numaralı halıya bkz.)

Fotoğraf 2.48. 48 Numaralı Duvar Halısı

Kaynak: (Şahiner, 2022)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DEĞERLENDİRME

“Türk Halk Kültüründe Bir Dönem Modası Duvar Halıları (Yozgat İli, Çayıralan İlçesi, Evciler Köyü 20. Yüzyıl Örnekleri)” adlı yüksek lisans tez çalışmasında Evciler Köyü’nde yer alan 48 adet duvar halısı incelenmiştir. Halılar Irak, İran, Fransa, İtalya, Almanya, Hollanda gibi ülkelerde üretilmiştir. İslami motifli halılar Irak ve İran gibi illerde ağırlıklı üretilmiştir ve oradan Arabistan’a gönderilip Hacca giden Müslümanlara satılmıştır. Sadece Arabistan’a değil diğer ülkelere de ithal gönderilmiştir. Atatürk tasvirli halılar isteğe bağlı Almanya’da üretilmiştir. Atatürk, Adnan Menderes, Kenan Evren’in portrelerinin bulunduğu halılarda üretilmiştir. Üretilen halılar üzerinde “Necmettin Güzel” ismi yazılıdır ve bu halıların Necmettin güzel öncülüğünde isteğe bağlı üretildiği düşünülmektedir. Duvar halılarının yurt dışında satımından sonra etiketleri kesilip satışı yapılmıştır, sebebi ise Türklere ait olmadığını göstermektir. İncelenen duvar halıları Malzeme, teknik, süsleme ve kompozisyon açısından değerlendirilecektir.

3.1. Malzeme

Kataloğa dâhil edilip incelenen 48 adet duvar halısı malzeme kullanım açısından değerlendirildiğinde; ipek iplik, kadife ip ve pamuk ipliği malzeme olarak kullanıldığı görülmektedir. Duvar halılarında kullanılan iplerin rengine göre incelendiğinde 16 ayrı renk olarak ele alabiliriz. Bunlar: beyaz renk ipek iplik kullanılan 20 adet (Kat. No: 7, 8, 9, 10, 12, 15, 16, 18, 19, 21, 22, 37, 38, 39, 43, 44, 45, 46, 47, 48), sarı renk ipek ip kullanılan 13 adet (Kat. No: 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 40), turuncu renk ipek ip kullanılan dört adet (Kat. No: 8, 9, 10, 18), krem rengi ipek ip kullanılan 16 adet (kat. no: 3, 4, 5, 7, 8, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 37, 38, 39, 48), nar çiçeği rengi ipek ip kullanılan yedi adet (Kat. No: 1, 2, 4, 5, 6, 8, 16), pembe renkli ipek ip kullanılan beş adet (Kat. No: 10, 15, 17, 19, 20), mor renkli ipek ip kullanılan dört adet (Kat. No: 8, 9, 14,

18), kırmızı renk ipek ip kullanılan 26 adet (kat. no: 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 46, 47, 48), ten rengi ipek ip kullanılan üç adet (kat. no: 7, 15, 48), yeşil renkli ve tonları ipek ip kullanılan 26 adet (Kat. No: 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 37, 38, 41, 43, 44, 45, 46, 47, 48), Turkuaz renkli ipek iplik kullanılan üç adet (kat. no: 12, 21, 22), mavi renkli ve tonları ipek ip kullanılan 26 adet (Kat. No: 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 20, 37, 38, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48), kahverengi renkli ipek ip kullanılan 30 adet (kat. no:1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48), siyah renkli ipek ip kullanılan 27 adet (Kat. No: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48), gri renkli ipek ip kullanılan beş adet (Kat. No: 2, 8, 16, 18, 19), hardal sarı renkli ipek ip kullanılan 10 adet (Kat. No: 1, 2, 4, 5, 7, 12, 13, 14, 17, 20) duvar halısı bulunmaktadır.

Kataloga dahil edilen duvar halıları teknik açıdan incelendiğinde tamamının makine dokuması olduğu görülmektedir.

3.2.Süsleme

Yozgat İli, Çayıralan İlçesi, Evciler Köyü'nde ki duvar halıları üzerinde görülen süsleme çeşitleri, geometrik, bitkisel, figüratif ve nesnel olmak üzere dört ana grupta değerlendirilecektir. (Bkz. *Değerlendirme Tablosu*)

3.2.1.Geometrik Süsleme

Duvar halılarında geometrik süsleme, diğer süslemelere göre daha az kullanılan süsleme çeşididir⁵². Duvar halılarının bordür kısımlarında kullanılmıştır. Halılara kare, zencirek, su yolu gibi motiflerle hareket katılmıştır. Ayrıca yıldız ve daire gibi süslemelerde kullanılmıştır.

⁵² Geometrik süsleme hakkında genel bilgi için bkz: Selçuk Mülayim, *Anadolu Türk Mimarisinde Geometrik Süslemeler - Selçuklu Çağı*, (Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1982) Yıldız Demiriz, *İslam Sanatında Geometrik Süsleme*, (Hayalperest Yayınevi, 2018)

3.2.1.1. Kare

Dörtkenarı birbirine eşit olan dörtgenden oluşan motiftir⁵³. Evciler Köyü'nde yer alan duvar halıları arasında üç adette (Kat No: 8, 10, 19) kare motifi bulunmaktadır.

3.2.1.2. Zencirek

Üsluplaştırılmış şekilde saç örgüsüne benzeyen motiftir⁵⁴. Zencirek motifi mimari ve el sanatlarında en çok kullanılan motiftir. Evciler Köyü'nde yer alan duvar halıları arasında iki adette (Kat No: 4, 5) zencirek motifi bulunmaktadır.

3.2.1.3. Yıldız

Türklerin en çok kullandığı motif olan yıldız motifi Selçuklu Döneminde hanlarda, medreselerde ve camilerde süsleme unsuru olarak kullanılmışken günümüzde Türk Bayrağının bir simgesi olmuştur. Kollarının sayısına göre yıldızlar ayrılmışken, farklı şekillerin içerisinde bütünlük kazanması ile beş kollu yıldız oluşmuştur⁵⁵. Evciler Köyü'nde yer alan duvar halıları arasında on bir adette (Kat No: 15, 16, 21, 22, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47) yıldız bulunmaktadır.

3.2.1.4. Ay

Duvar halıları üzerinde bulunan ay Türk bayrağının sembolü olan hilali temsil etmektedir. Türkler hilali İslam sembolü olarak kullanmışlardır⁵⁶. Evciler Köyü'nde yer alan duvar halıları arasında on bir adette (Kat No: 15, 16, 21, 22, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47) ay bulunmaktadır.

⁵³ TDK, "Kare", <https://sozluk.gov.tr/>, 18.04.2024, 21.19

⁵⁴ Aslı Sağıroğlu, *Seyyid Burhaneddin Hz. Mezarlığı, Mezarları ve Mezar Taşları*, (Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, 2018)

⁵⁵ Haşim Karpuz, *Anadolu Selçuklu Mimarisi*, (Selçuk Üniversitesi Vakfi Yayınları, Konya, 2004) 17

⁵⁶ Aysen Soysaldı- Ebru Çatalkaya Gök, "Türk Kumaşlarında Görülen Ay-Yıldız Motifi", *Millî Folklor Dergisi*, XXXII, 136-152

3.2.1.5 Daire

Daire, çemberin çevrelediği alandır⁵⁷. Evciler Köyü'nde yer alan duvar halıları arasında üç adette (Kat No.14, 46, 48) daire bulunmaktadır.

3.2.2.Bitkisel Süsleme

Duvar halısında en çok kullanılan motiflerden biri bitkisel süslemedir. Figüratif Süsleme içerisinde bile kullanılan bir süsleme unsurudur. Gerek bordür kısmında gerek ana kompozisyonda kullanılmıştır. Halılarda bitkisel süsleme unsuru olarak çiçek, yaprak ve ağaç gibi süsleme motifleriyle hareket katılmıştır.

3.2.2.1. Çiçek

Geçmişten günümüze kadar yaşamış olan Türk Devletleri'nin en önemli motiflerinden bir olan çiçek motifi, mimariden el sanatlarına kadar birçok alanda kullanılmıştır⁵⁸. Doğada binlerce çeşit çiçek bulunması sebebi ile ve yapılan esere güzellik ve zarafet katmak amacıyla bu motif tercih edilmiştir. Çiçekler daha çok stilize olarak verilmiştir. Stilize; doğa üzerinde yer alan şekiller sadeleştirilerek şematik bir şekilde gösterilmesidir⁵⁹. Evciler Köyü'nde yer alan duvar halıları arasında 32 adette (Kat No. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 16, 17, 18, 17, 20, 21, 22, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48) çiçek motifi bulunmaktadır.

3.2.2.2. Yaprak ve Kıvrık Dallar

Duvar halılarında görülen bir diğer süsleme unsuru yapraklar ve kıvrık dallardır. Evciler Köyü'nde yer alan duvar halıları arasında 30 adette (Kat No.1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11,

⁵⁷ TDK, “daire”, <https://sozluk.gov.tr/> , 18.04.2024, 21.20

⁵⁸ Çiçek Motifleri Hakkında Genel Bilgi İçin Bkz: Cahide Keskiner, *Türk Süsleme Sanatlarında Stilize Çiçekler, Hatai* , (Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2002), Süheyl Ünver, *50 Türk Motifi*, (Doğan Kardeş Yayınları, İstanbul, 1967) Azade Akar- Cahide Keskiner; *Türk Süsleme Sanatlarında Desen Ve Motif*, (Sanat Ve Kültür Yayınları, İstanbul, 1978)

Yıldız Demiriz, *Osmanlı Kitap Sanatında Doğal Çiçekler* , (Hayalperest Kitap, İstanbul, 2019)

Megep, “Bitkisel Motif Çizimi”, *El Teknolojileri Ders Kitabı*, (2009)

⁵⁹ Selçuk Mülayim, *Sanata Giriş*, (Bilim Teknik Yayınevi, İstanbul, 1994) 86

12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48) yaprak ve kıvrık dal bulunmaktadır.

3.2.2.3. Ağaç

Türk süsleme sanatında çokça ağaç motifi ile karşılaşmıştır. Çin kaynaklarında Uygurların ağaçtan türediklerine değinmiştir⁶⁰. Türk mitolojilerinde ağacın ana rahmi görevi gördüğü düşünülmektedir⁶¹. Evciler Köyü'nde yer alan duvar halıları arasında 33 adette (Kat No.1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48) ağaç motifi bulunmaktadır⁶².

3.2.3. Figüratif Süsleme

Duvar halılarında çokça karşılaşılan bir diğer süsleme unsuru ise figüratif süslemedir. Çokça hayvan ve insan motifi ile karşılaşılmaktadır. Halılarda Figüratif süsleme unsuru olarak insan ve hayvan gibi süsleme motifleriyle kalabalık bir kompozisyon oluşturulmuştur.

3.2.3.1. İnsan

Duvar halısı üzerinde kullanılan insan motifleri, günlük yaşam sahneleri olarak verilmiştir. Kahve içen kadınlar, Atla kız kaçıran haramiler, Eğlence sahneleri ve birde istek üzerine yapılan Atatürk sahneleri mevcuttur. Evciler Köyü'nde yer alan duvar halıları arasında dokuz adette (Kat No. 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 48) insan motifi bulunmaktadır.

3.2.3.2. Hayvan

Türklerin her sanatında tereddütsüz kullandıkları süsleme motifidir. Türklerde belli başlı hayvanların kutsal olduklarına inanmasıyla birlikte mimari ve el sanatı gibi birçok alana

⁶⁰ Bahaddin Ögel, *Türk Mitolojisi*, I (Milli Eğitim Bakanlığı, 1993), 74-75

⁶¹ Ali Selçuk, , *Tahtacılar, Mersin Tahtacıları Üzerine Bir Araştırma*, (Yeditepe Yayınları, İstanbul, 2005) 236-238

⁶² Ağaç Motifi Hakkında Detaylı Bilgi İçin Bkz: Filiz Nurhan Ölmez-Sultan Yurteri, "Türk Dokumalarında Ağaç Motifi", *Uluslararası Asya Ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi*, (2017)1436-1445

eklemelerinde ki neden de budur⁶³. Evciler Köyü'nde yer alan duvar halıları arasında 18 adette (Kat No. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18) hayvan motifi bulunmaktadır. Hayvan süslemeleri yedi başlık altında değerlendirilecektir.

3.2.3.2.1. Geyik

Türk Mitolojisinde geyik önemli bir yere sahiptir. Geyiğin uzun yaşamı, ölümsüzlüğü, bolluğu ve bereketi artırdığı düşünülmektedir. Geyik avlamanın uğursuzluk getirdiğine inanmışlardır ve ölen geyiğin başını onları koruduğuna inanarak evlerinin duvarlarına asmışlardır⁶⁴. Pazırık kurganında çıkarılan birçok eserin geyik motifli olması dikkat çekmektedir. Anadolu Türk Halk inancında da geyik önemlidir (Abdal Musa, Hacı Bektaş-ı Veli, Geyikli Baba)⁶⁵. Evciler Köyü'nde yer alan duvar halıları arasında yedi adette (Kat No. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7) geyik motifi bulunmaktadır.

3.2.3.2. 2. Tavus kuşu

Tavus kuşu egemenlik, güç, güzellik, itibar ve şerefi simgelemektedir⁶⁶. Bunların yanı sıra İslamiyet'te de cennet kuşu olarak anılmaktadır⁶⁷. Evciler Köyü'nde yer alan duvar halıları arasında beş adette (Kat No. 8, 9, 10, 11, 12) tavus kuşu motifi bulunmaktadır⁶⁸.

3.2.3.2.3. Aslan

⁶³ Hayvan motifleri hakkında genel bilgi için bkz: Şerare Yetkin, "Yeni Bulunan Hayvan Figürlü Halıların Türk Halı Sanatındaki Yeri", *Sanat Tarihi Yıllığı*, V (1973) 291-307

Mehmet Özkartal, "Türk Destanlarında Geçen Halı Anlatımları, Halılardaki Hayvan Motifleri Ve Renklerin Dili", *Ariş Dergisi*, VII, (2012), 92-101

Emel Esin, *Türk Sanatında İkonografik Motifler*, (Kabalıcı Yayınları, İstanbul, 2004)

⁶⁴ Nilgün Dalkesen, "Orta Asya'dan Anadolu'ya Türk Kültüründe Geyik Kültü", *Milli Folklor Dergisi*, Cvi, (2015), 58-69.

⁶⁵ Tasavvufta Geyik Detayı İçin Bkz: Oya Ayan, "Kadim Bilgelik Miti Ve Tüketim Toplumu İkonu Olarak Geyik Sembolizmi", *Erciyes İletişim Dergisi*, XI(1), (2021),295-323
(Gıyasettin Ayaş, "Türk Kültür Ve Edebiyatında Geyik Motifi Ve Haza Destan-I Geyik", *Türk Kültürü Ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, XI(3), (1999), 161-170

⁶⁶ Yusuf Çetin, "Türk Sanatı Bezeme İkonografisi Açısından Tavus Kuşu Figürlerinin Bir Değerlendirmesi", *Kesit Akademi Dergisi*, Iı(9), (2017), 1-17

⁶⁷ Çetin, "Türk Sanatı Bezeme İkonografisi Açısından Tavus Kuşu Figürlerinin Bir Değerlendirmesi", 1-17

⁶⁸ Tavuskuşu Motifi Detayları İçin Bkz: (Yaşar Çoruhlu, "Türk Sanatında Yırtıcı Olmayan Kuşların Sembolizmi I", *Türk Dünyası Tarih Dergisi*, Cıı, (1995), 53-60.

Kaya Üçer, Münevver Üçer, *İstanbul'un 100 Motifi*, (İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. 2018)

Birçok mitolojide aslan motifi koruyuculuk, güç, kuvvet ve taht sembolü olarak verilmiştir⁶⁹. Selçuklu Dönemi kabartmalarında en çok kullanılan motiftir⁷⁰. Bu motif duvar halılarında da tercih edilmiştir.⁷¹ Evciler Köyü'nde yer alan duvar halıları arasında bir adette (Kat No. 14) aslan motifi bulunmaktadır.

3.2.3.2.4. Kaplan

Kaplan gücün ve yiğitliğin sembolüdür⁷². Kaplan Türk sanatında genellikle hayvan mücadele sahnelerinde yer almaktadır. Duvar halısında da bir hayvan mücadele sahnesi ile verilmiştir. Evciler Köyü'nde yer alan duvar halıları arasında 1 adette (Kat No. 13) kaplan motifi bulunmaktadır.

3.2.3.2.5. Maymun

Türklerin 12 Hayvanlı Türk Takviminde maymun yılı bulunmaktadır. Maymun yılında hastalık, savaş, hırsızlığın çok olacağı düşünülmektedir⁷³. Türk sanatı içerisinde çok fazla tercih edilen bir hayvan olmamıştır. Evciler Köyü'nde yer alan duvar halıları arasında bir adette (Kat No. 18) maymun motifi bulunmaktadır.

3.2.3.2.6. Fil

Fil, Türk sanatında birçok sanat eserinde kullanılmışken, savaşta bile kullanılmıştır⁷⁴. Evciler Köyü'nde yer alan duvar halıları arasında bir adette (Kat No. 13) fil motifi bulunmaktadır.

3.2.3.2.7. At

⁶⁹ Yaşar Çoruhlu, *Türk Mitolojisinin Abc'si*, (Kabalcı Yayınları, İstanbul, 1999), 149-151

⁷⁰ Megep, *Hayvansal Motif Ve Figürleri*, (Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara, 2007), 5

⁷¹ Hayvan Motifleri Hakkında Genel Bilgi İçin Bkz: Şerare Yetkin, "Yeni Bulunan Hayvan Figürlü Halıların Türk Halı Sanatındaki Yeri", *Sanat Tarihi Yıllığı*, V, (1973), 291-307

Mehmet Özkartal, "Türk Destanlarında Geçen Halı Anlatımları, Halılardaki Hayvan Motifleri Ve Renklerin Dili", *Arış Dergisi*, VII, (2012), 92-101

Emel Esin, *Türk Sanatında İkonografik Motifler*, (Kabalcı Yayınları, İstanbul, 2004)

⁷² Bulduk, Aykut, "İslamiyet Öncesi Türk Sanatında Hayvan Motifleri", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, 2021

⁷³ Oya Kızıldağ Atila, "Minyatür Sanatındaki Hayvan Figürlerinin Sembolik İfadeleri" *Sanat-Tasarım Dergisi*, II, (2011), 35-44

⁷⁴ Umut Kansoy, "İlk Çağ'dan 19. Yüzyıla Türk Resimlerinde Savaş Fili Kullanımı Ve Türk Sanatına Ve Avrupa Sanatına Yansımaları ", *Akademik Tarih Ve Düşünce Dergisi*, IX/IV, (2022), 1242-1305.

Atın değeri Türkler için paha biçilemezdir. Tarihte ilk atı ehlileştirip kullananlar yine Türklerdir. Atın sütünden, derisinden, kılından her şeyinden faydalanmışlardır. Türkler yarı göçebe oldukları için yük taşımada ve binmede kullanılmıştır⁷⁵. Kaşgarlı Mahmut: “At Türk’ün kanadadır” diye Divanı Lügati’t-Türk’de bahsetmektedir⁷⁶. Evciler Köyü’nde yer alan duvar halıları arasında iki adette (Kat No. 15, 16) at motifi bulunmaktadır.

3.2.4. Mimari Süsleme

Duvar halılarında çokça mimari unsur bulunan süslemeler dokunmuştur. İslam’da önemli yapılar olan Kâbe, cami duvar halısına işlenerek insanlarda büyük ilgi uyandırmıştır. Dini yapıların yanı sıra sivil mimari de ele alınmıştır. Mimari süsleme iki ana grupta ayırarak incelenmiştir.

3.2.4.1. Dini Mimari

İslamiyet yayılması ile birlikte Müslümanlığın kiblesi olan Kâbe önemli dini mimariden biridir. Kâbe’nin yanı sıra camilerde önemli bir Müslüman mabedi olmuştur. Tarih boyunca Mimar Sinan’ın yaptığı camiler Türkler’ in gözde camilerinden olmuştur. Duvar halılarına da bunu yansıtmışlardır ve bu duvar halıları isteğe bağlı üretilmiştir. Bu sebeple Kâbe ve Süleymaniye Camii iç içe verilmiştir. Bunun yanı sıra Süleymaniye Camii İstanbul Boğazı ile birleştirilerek de tasvir edilmiştir. Evciler Köyü’nde yer alan duvar halıları arasında 12 adette (Kat No. 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48) dini mimari motifi bulunmaktadır.

3.2.4.2. Sivil Mimari

Askeri ve dini yapılar dışında kalan tüm yapılara sivil mimari denmektedir. Sivil mimari başlığı altında duvar halılar üzerinde geçen mekânlarda bu kategori altında incelenmektedir. Duvar halıları üzerinde genel olarak saray andıran yapılar bulunurken ayriyeten birde özel istek üzerine dokunan halılar olan Atatürk tasvirli halıların arka kısmında Anıtkabir mevcuttur ve bu halılarda sivil mimari başlığı altında

⁷⁵ Turan Başbuğ, “Çağdaş Türk Resim Sanatında At Tasvirleri”, *İdil Dergisi*, I/V, (2012), 282-316

⁷⁶ Faruk Sümer, *Türkler’de Atçılık Ve Binicilik*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, XXIV,(1983), 1-120.

incelenmektedir. Evciler Köyü'nde yer alan duvar halıları arasında 14 adette (Kat No. 6, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22) sivil mimari motifi bulunmaktadır.

3.2.5. Günlük Kullanım Eşyaları

Duvar halıları üzerinde, günlük yaşamda kullanılan eşyaların da bolca kullanıldığı görülmüştür. Müzik aletleri, mobilyalar, mutfak gereçleri, oyuncaklar gibi eşyalar kullanılmıştır. Evciler Köyü'nde yer alan duvar halıları arasında dört adette (Kat No. 17, 18, 19, 20) günlük kullanım eşyaları bulunmaktadır.

Tablo 3. 1. Duvar Halısı Malzeme, Teknik ve Yazı Tablosu 1

KATALOG NO		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
TEKNİK YAZI	ARAPÇA																								
	MAKİNE DOKUMA	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
MALZEME	İPEK İPLİK	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	KADİFE İPLİK	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	PAMUK İPLİK	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Kaynak: Şahiner (2024)

Tablo 3. 2. Duvar Halısı Malzeme, Teknik ve Yazı Tablosu 2

KATALOG NO		2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
		5	6	7	8	9	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	1	2	3	4	5	6	7	8	
YAZI	ARAPÇA														X	X	X									
	MAKİNE DOKUMA	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
MALZEME	İPEK İPLİK	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	KADİFE İPLİK	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	PAMUK İPLİK	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Kaynak: Şahiner (2024)

Tablo 3. 3. Duvar Halısı Geometrik Süsleme Tablosu 1

KATALOG NO		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
SÜSLEME	GEOMETRİK SÜSLEME	ZENCİREK				X	X																		
	KARE								X		X									X					
	DAİRE														X										
	AY															X	X						X	X	
	YILDIZ															X	X						X	X	

Kaynak: Şahiner (2024)

Tablo 3. 4. Duvar Halısı Geometrik Süsleme Tablosu 2

KATALOG NO		25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	
SÜSLEME	GEOMETRİK SÜSLEME	ZENCİREK																								
		KARE																								
		DAİRE																								
		AY																								
		YILDIZ																								

Kaynak: Şahiner (2024)

Tablo 3. 5. Duvar Halısı Bitkisel Süsleme Tablosu 1

KATALOG NO		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
SÜSLEME	BİTKİSEL SÜSLEME	AĞAÇ	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X			
		ÇİÇEK	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X		X	X	X	X	X	X	X	X	X
		YAPRAK ve KIVRIK DALLAR	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X

Kaynak: Şahiner (2024)

Tablo 3. 6. Duvar Halısı Bitkisel Süsleme Tablosu 2

KATALOG NO		25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	
SÜSLEME	BİTKİSEL SÜSLEME	AĞAÇ												X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
		ÇİÇEK	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		YAPRAK ve KIVRIK DALLAR	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Kaynak: Şahiner (2024)

Tablo 3. 8. Duvar Halısı Figüratif Süsleme Tablosu 2

KATALOG NO		25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48		
SÜSLEME	FIGÜRATİF SÜSLEME	İNSAN																								X	
		GÜNLÜK KULLANIM EŞYALARI																									
		MİMARİ												X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		HAYVAN																									

Kaynak: Şahiner (2024)

SONUÇ

Geçmişten günümüze evlerde halıya ihtiyaç duyulmasından dolayı bitki yaprakları ve hasır gibi maddeler kullanarak halı üretme ihtiyaçlarını gidermişlerdir. İlk zamanlarda her ne kadar doğada bulunan malzemeler kullanmışlarsa da ilerleyen zamanlarda yünden iplik yaparak bunun gibi malzemeler kullanmışlardır. Halı sadece tabana değil duvara ve çadırlarına ısı yalıtımına da kullanmışlardır. Kullanmış oldukları yerler farklı olsa da duvarda ısı yalıtımı ve görsel amaçlı kullanılan duvar halılarından, Evciler Köyü'ndeki eserler tez konusunu oluşturmaktadır.

“Türk Halk Kültüründe Bir Dönem Modası Duvar Halıları (Yozgat İli, Çayralan İlçesi, Evciler Köyü 20. Yüzyıl Örnekleri)” adlı bu yüksek lisans tezinde, Evciler Köyü'nde tespit edilen 48 adet duvar halısı bütün yönleriyle detaylı olarak incelenmiştir. Çalışmaya dahil edilen 48 adet duvar halısının ölçüleri alınıp, Fotoğraf grafları çekilerek envanterlenmiştir. Evciler Köyü'nde bulunan duvar halıları hakkında daha önce herhangi bir çalışma yapılmamış olması bizi bu konuya çalışmaya yönelten etken olmuştur ve duvar halılarının tanıtılması ve Sanat Tarihi bilimine katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

Evciler Köyü'nde bulunan bu duvar halılarının tamamı yurt dışından ithal olarak getirilmiştir. Genel olarak halılar 1970-1980 yılları arasında ülkeye getirilmiştir. Duvar halılarının geneli Avusturya'dan getirilse de üretim ülkeleri İran, Irak, Hollanda, İtalya, Almanya ve Fransa'dır. Duvar halıları istek üzerine yapılmıştır. Halılar 20. yy. olarak tarihlenmektedir.

Duvar halılarının motifleri göz önünde bulundurularak bitkisel, hayvansal, figüratif, mimari olarak dört ana gruba ayrılmıştır. En kalabalık grubu hayvansal ve bitkisel motiflerdir. Hayvansal motifte 14 adet duvar halısı bulunurken, bitkisel motifte de 14 adet duvar halısı bulunmaktadır. Mimari motifte 12 adet duvar halısı, insan motifli duvar halılarında ise sekiz adet halı bulunmak

Halılarda beyaz, sarı, turuncu, krem rengi, narçiçeği, pembe, mor, kırmızı, ten rengi, yeşil, asker yeşili, turkuaz, fıstık yeşili, mavi, lacivert, kahverengi, siyah gri ve hardal sarı renkler kullanılmıştır. Halı zemininde kırmızı, mavi ve yeşil daha sık görölmektedir. Halılar makine dokumasıdır.

Sonuç olarak; Yozgat İli, Çayıralan İlçesi, Evciler Köyü'nde yer alan duvar halılarının bütün olarak değerlendirmeye alınarak dönemi belirlenmiş ve süslemelerine göre bir katalog oluşturulmuştur. Eserlerin 16 adedi Evciler Köyü'nde, 10 adedi Evciler-Gülderesi Köyü'nde, 22 adedi ise Evciler- Karaazap Köyünde tespit edilmiştir. Evciler-Çukurören Köyünde hiç duvar halısına rastlanmamıştır. Bu eserlerin dışında çamaşır makinesinde yıkanmasından kaynaklı aşırı tahribata uğrayan halılarda tespit edilmiştir, fakat üzerindeki süslemeler tamamen deforme olmasından kaynaklı kataloga alınamamıştır. Bazı evlerde halılar sandıktan çıkarılmış ve hiçbir zaman duvara asılmamıştır. Duvar halılarının sandıkta değil de asıl amacı olan duvarda görmeyi temenni etmekteyiz.

Bu çalışmanın gelecekte yapılacak olan çalışmalara kaynak olması en önemli hedeflerimizdendir. Duvar halılarının tekrardan gün yüzüne çıkarak moda haline gelmesi temennisiyle...

KAYNAKÇA

- Akar Azade, Keskiner Cahide; *Türk Süsleme Sanatlarında Desen ve Motif*, Sanat ve Kültür Yayınları, İstanbul, 1978.
- Akbostancı, İdil, "Tapestry (Duvar Halıları)", *Ev Tekstili Dergisi*, Sayı:23, 42-45.
- Akbostancı, İdil, "Yapıldıkları Dönemin Uygarlık Yansıması Duvar Halıları", *Tombak Dergisi*, İstanbul, 31 (2000): 40-45.
- Alkaç, Pınar, Geleneksel Duvar Halılarının Resimlerde Yorumlanması, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya, 2022.
- Arseven, Celal Esat, *Türk Sanatı*, Cem Yayınları, 1973.
- Aslanapa, Oktay- Durul, Yusuf, *Selçuklu Halıları*, Ak Yayınları, İstanbul, (1973): 13-66
- Aslanapa, Oktay, *Türk Sanatı*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2016.
- Aslapa, Oktay, *Türk Halı Sanatının Bin Yılı*, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 2005.
- Ayan, Oya, " Kadim Bilgelik Miti ve Tüketim Toplumu İkonu olarak Geyik Sembolizmi", *Erciyes İletişim Dergisi*, 12(1), 2021, s.295-323.
- Aytaş, Gıyasettin, "Türk Kültür ve Edebiyatında Geyik Motifi ve Haza Destan-ı Geyik", *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 11(3), (1999)161-170.
- Başbuğ, Turan, "Çağdaş Türk Resim Sanatında At Tasvirleri", *İdil Dergisi*, C. I, S.5, (2012): 282-316
- Bulduk, Aykut, "İslamiyet Öncesi Türk Sanatında Hayvan Motifleri", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, 2021.
- Çağlıtütüncügil, Ersel, "Cami Tasvirli Yahyalı (Kayseri) Halıları", *Erdem Dergisi*, 10/28, (1999):87-94.
- Çetin, Yusuf, "Türk Sanatı Bezeme İkonografisi Açısından Tavus Kuşu Figürlerinin Bir Değerlendirmesi", *Kesit Akademi Dergisi*, 3/9, (2017):1-17
- Çoraklı, Başak, "Çini ve Seramiklerde Tavus Kuşu Figürü", *MSGSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 6, (2012): 7-16.
- Çoruhlu, Yaşar, "Türk Sanatında Yırtıcı Olmayan Kuşların Sembolizmi I", *Türk Dünyası Tarih Dergisi*, 102, (1995): 53-60.
- Çoruhlu, Yaşar, *Türk Mitolojisinin ABC'si*, Kabalcı Yayınları, İstanbul, (1999): 149-151.
- Çoruhlu, Yaşar, *Türk Sanatında Hayvan Sembolizmi*, Kömen Yayınları, Konya, 2014.
- Dalkesen, Nilgün, "Orta Asya'dan Anadolu'ya Türk Kültüründe Geyik Kültü", *Milli Folklor Dergisi*, 106 (2015): 58-69.
- Demirer, Ahmet, *Bütünleşen Evciler*, Kozan Ofset Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti., Ankara, 2005.
- Demiriz, Yıldız, *İslam Sanatında Geometrik Süsleme*, Hayalperest Yayınevi, 2018.
- Demiriz, Yıldız, *Osmanlı Kitap Sanatında Doğal Çiçekler*, Hayalperest Kitap, İstanbul, 2019.

- Demiriz, Yıldız, *Osmanlı Mimarisinde Süsleme*, Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1979.
- Demirtaş Günel, Nihal- Türkteş, Zuhul, “Artvin Şavşat Camii Tasvirli Duvar Kilimleri”, *Arış Dergisi*, 17 (2020): 102-119.
- Diyarbakirli, Nejat, *Pazırık Halısı*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayını, İstanbul
- Durul, Yusuf, *Türk Kilim Motifleri*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1987.
- Durul, Yusuf, *Türk Kilim Motifleri*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, C.V, S.A.3, Ankara, 1987.
- Esin, Emel, *Türk Sanatında İkonografik Motifler*, Kabalcı Yayınları, İstanbul, 2004
- Kansoy, Umut, “İlk Çağ'dan 19. Yüzyıla Türk resimlerinde Savaş Fili Kullanımı ve Türk Sanatına ve Avrupa Sanatına Yansımaları”, *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 9/4 (2022): 1242-1305.
- Karamağaralı, Beyhan, “Ejder ve Lotus Motifinin Halı Seccadelerdeki İkonografisi”, *Arış Dergisi*, 4 (1998): 32-39.
- Karamağaralı, Beyhan, *Halı Sanatı Üzerine, Türk Soylu Halkların Halı, Kilim ve Cicim Sanatı Uluslararası Bilgi Şöleni Bildirileri*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Kayseri, (1996): 175-186.
- Karen Polinger Foster, “The Hanging Garden (in Turkish)”, *Aktüel Arkeoloji Dergisi*, LIX (2017): 47.
- Karpuz, Haşim, *Anadolu Selçuklu Mimarisi*, Selçuk Üniversitesi Vakfı Yayınları, Konya, (2004): 17.
- Keskiner, Cahide, *Türk Süsleme Sanatlarında Stilize Çiçekler, Hatai*, Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları, 2002.
- Kızıldağ Atila, Oya, “Minyatür Sanatındaki Hayvan Figürlerinin Sembolik İfadeleri”, *Sanat-Tasarım Dergisi*, 2 (2011): 35-44.
- Kökel, Coşkun, “Bütünleşen Evciler” , *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, Ankara, 39 (2006): 123-126.
- Küçükerman, Önder, *Anadolu'nun Geleneksel Halı Dokuma Sanatı İçinde Hereke Fabrikası: Saray'dan Hereke'ye Giden Yol*, Ankara, Sümerbank Yayınları, 1987.
- Megep, “Bitkisel Motif Çizimi”, *El Teknolojileri Ders Kitabı*, 2009.
- Megep, *Hayvansal Motif ve Figürleri*, Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara, 2007, s. 5.
- Mülayim, Selçuk, *Anadolu Türk Mimarisinde Geometrik Süslemeler - Selçuklu Çağı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1982.
- Mülayim, Selçuk, *Sanata Giriş*, İstanbul, Bilim Teknik Yayınevi, (1994): 86.
- Ögel, Bahaddin, *Türk Mitolojisi*, Milli Eğitim Bakanlığı, 1 (1993): 74,75
- Ölmez, Filiz Nurhan, Yurteri, Sultan, “Türk Dokumalarında Ağaç Motifi”, *Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi*, (2017): 1436,1445.
- Özkartal, Mehmet, “Türk Destanlarında Geçen Halı Anlatımları, Halılardaki Hayvan Motifleri ve Renklerin Dili”, *Arış Dergisi*, 8 (2012): 92-101.

- Sağıroğlu, Aslı, *Seyyid Burhaneddin Hz. Mezarlığı, Mezarları ve Mezar Taşları*, Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kùltür Yayınları, 2018.
- Selçuk, Ali, *Tahtacılar, Mersin Tahtacıları Üzerine Bir Araştırma*, İstanbul, Yeditepe Yayınları, (2005)236-238.
- Soysaldı, Aysen; Çatalkaya GÖK, Ebru. “Türk Kumaşlarında Görùlen Ay-Yıldız Motifi”, *Millî Folklor Dergisi*, 32/126,136-152.
- Sümer, Faruk, *Türkler’de Atçılık ve Binicili*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, S. 24 (1983): 1-120.
- Şentürk Varlık, Leyla, *Çağdaş Perspektifte Duvar Halısının Resim Sanatındaki Yeri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul, 1993.
- Üçer, Kaya-Üçer, Münevver, *İstanbul’un 100 Motifi*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi (Kùltür A.Ş.) Yayınları, 2018.
- Ünver Süheyl, *50 Türk Motifi*, İstanbul: Doğan Kardeş Yayınları, 1967.
- Yetkin, Şerare, “Türk Halı Sanatında Bir Teknik Özellik”, *Vakıflar Dergisi*, İstanbul, 14 (1982): 119-123.
- Yetkin, Şerare, “Yeni Bulunan Hayvan Figürlü Halıların Türk Halı Sanatındaki Yeri”, *Sanat Tarihi Yıllığı*, 5 (1973): 291-307 .
- Yetkin, Şerare, *Türk Halı Sanatı*, Tisamat Basım Sanayii, Ankara,1991.